

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การศึกษาการพัฒนาและการใช้หลักสูตรของโรงเรียนอนุบาลที่ใช้แนวคิดทางการศึกษาแบบมอนเตสซอรี และวอลดอร์ฟ ในกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎีแนวคิด ข้อความรู้ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร
 - 1.1 ความหมายของหลักสูตร
 - 1.2 การพัฒนาหลักสูตร
 - 1.3 การใช้หลักสูตร
2. แนวคิดทางการศึกษาแบบมอนเตสซอรี
 - 2.1 ประวัติของ Maria Montessori
 - 2.2 ความเชื่อพื้นฐานที่เกี่ยวกับเด็ก
 - 2.3 หลักสูตร
 - 2.4 คุณสมบัติและบทบาทของครูในการจัดการเรียนการสอน
 - 2.5 บทบาทของผู้ปกครอง
 - 2.6 การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ
3. แนวคิดทางการศึกษาแบบวอลดอร์ฟ
 - 3.1 ประวัติของ Rudolf Steiner
 - 3.2 ความเชื่อพื้นฐานที่เกี่ยวกับเด็ก
 - 3.3 หลักสูตร
 - 3.4 คุณสมบัติและบทบาทของครูในการจัดการเรียนการสอน
 - 3.5 บทบาทของผู้ปกครอง
 - 3.6 การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดทางการศึกษาแบบมอนเตสซอรีและวอลดอร์ฟ
 - 4.1 แนวคิดทางการศึกษาแบบมอนเตสซอรี
 - 4.2 แนวคิดทางการศึกษาแบบวอลดอร์ฟ

ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร

ความหมายของหลักสูตร

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539) ได้กล่าวถึง ความหมายของหลักสูตร 5 ประการดังนี้
หลักสูตร คือ รายวิชาหรือเนื้อหาวิชาที่เรียน ที่จัดเตรียมไว้ให้ผู้เรียนในระดับ
การศึกษาระดับใดระดับหนึ่ง หรือสาขาวิชาใดวิชาหนึ่ง

หลักสูตร คือ จุดมุ่งหมายที่ผู้เรียนพึงบรรลุ

หลักสูตร คือ แผนสำหรับจัดโอกาสการเรียนรู้หรือประสบการณ์ที่คาดหวังแก่นักเรียน

หลักสูตร คือ ประสบการณ์ทั้งปวงของผู้เรียนที่จัดโดยโรงเรียน

หลักสูตร คือ กิจกรรมการศึกษาที่จัดให้กับผู้เรียน

จากคำนิยามดังกล่าว จึงสรุปได้ว่า หลักสูตร คือ แนวทางที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียน

การพัฒนาหลักสูตร

สงัด อุทรานันท์ (2532) ได้กล่าวถึง ความหมายของการพัฒนาหลักสูตรว่ามีอยู่
2 ลักษณะ คือ

1. การทำหลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้นหรือสมบูรณ์ยิ่งขึ้น
2. การสร้างหลักสูตรขึ้นมาใหม่ โดยไม่มีหลักสูตรเดิมเป็นพื้นฐานอยู่เลย

Tyler (1950) ได้เสนอรูปแบบของการพัฒนาหลักสูตร โดยตั้งปัญหาพื้นฐาน
ในการพัฒนาหลักสูตรและการสอน 4 ข้อ ดังนี้

1. จุดมุ่งหมายทางการศึกษาที่ต้องการให้ผู้เรียนบรรลุมีอะไรบ้าง
2. ต้องจัดประสบการณ์ทางการศึกษาอะไรบ้าง เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมาย
ทางการศึกษา

3. จัดประสบการณ์ทางการศึกษาเหล่านั้นอย่างไร ให้มีประสิทธิภาพ

4. ทราบได้อย่างไรว่าผู้เรียนได้บรรลุตามจุดมุ่งหมายทางการศึกษานั้นๆแล้ว

Taba (1962) ได้เสนอกระบวนการพัฒนาหลักสูตร 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. สำรวจปัญหาและความต้องการจำเป็นต่างๆของสังคม
2. กำหนดจุดมุ่งหมายทางการศึกษา
3. คัดเลือกเนื้อหาวิชาที่จะนำมาสอน
4. การจัดลำดับเนื้อหาสาระ

5. คัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้
6. จัดลำดับประสบการณ์การเรียนรู้
7. กำหนดวิธีการประเมินผลและแนวทางปฏิบัติ

การใช้หลักสูตร

สุมิตร คุนากกร (2518) กล่าวว่า การนำหลักสูตรไปใช้ ประกอบด้วยกิจกรรม 3 ประเภทคือ

1. การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน เป็นการตีความหมายและกำหนดรายละเอียดของหลักสูตร โดยผู้นำหลักสูตรไปใช้จะต้องตีความหมายของ ความมุ่งหมายของหลักสูตร แล้วจึงกำหนดรายละเอียดสิ่งที่จะเรียนรู้ ซึ่งอาจจะมีการจัดทำในรูปของประมวลการสอน และโครงการสอน

2. การจัดปัจจัยและสภาพต่างๆภายในโรงเรียนให้หลักสูตรบรรลุเป้าหมาย ได้แก่ การจัดจำนวนนักเรียน ขนาดห้องเรียน ลักษณะห้องเรียน สื่อและอุปกรณ์ต่างๆ การจัดตารางสอน การจัดครูเข้าสอน การจัดสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน ฯลฯ

3. การสอนของครู การสอนเป็นหัวใจสำคัญของการนำหลักสูตรไปใช้ โดยการสอนจะต้องสอดคล้องกับความมุ่งหมายของหลักสูตร และการเลือกวิธีสอนที่เหมาะสม

สัจด์ อุทรานันท์ (2532) กล่าวว่า งานที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้ ประกอบด้วย 3 ลักษณะ คือ

1. งานบริหารและบริการหลักสูตร ได้แก่ งานเตรียมบุคลากร การจัดครูเข้าสอน การบริหารและการบริการวัสดุหลักสูตร และการบริการหลักสูตรภายใน

2. งานดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตร ได้แก่ การปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่น การจัดทำแผนการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน

3. งานสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร ได้แก่ การนิเทศและการติดตามผล การใช้หลักสูตร หรือ การจัดตั้งศูนย์วิชาการเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร

Decker and Decker (1997) สรุปว่า การนำหลักสูตรไปใช้ แบ่งออกเป็น 2 องค์ประกอบ ได้แก่

1. องค์ประกอบในด้านการจัดการเรียนการสอน เป็นการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการสอน และการดูแลเด็กโดยตรง ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การให้บริการการเลี้ยงดู ดูแลสุขภาพ และความปลอดภัย การประเมินผลพัฒนาการ และการทำงานกับผู้ปกครอง

2. องค์ประกอบในด้านการปฏิบัติการ เป็นการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ การจัดการบุคลากร การวางแผนการจัดเตรียมสภาพแวดล้อมทางกายภาพ การเงินและงบประมาณ

จากการศึกษาการใช้หลักสูตร สามารถสรุปได้ว่า การใช้หลักสูตร ได้แก่ การจัดการบุคลากร การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ การจัดการเรียนการสอน การประเมินผล พัฒนาการ และการทำงานกับผู้ปกครอง

แนวคิดทางการศึกษาแบบมอนเตสซอรี

ประวัติของ Maria Montessori

Maria Montessori เป็นผู้ริเริ่มการจัดการเรียนการสอนแบบมอนเตสซอรี เกิดที่รัฐแอคโคน่า ประเทศอิตาลี เมื่อ ปี ค.ศ. 1870 ในครอบครัวชนชั้นกลางที่มีการศึกษา ซึ่งสมัยก่อนอิตาลียังมีแนวคิดอนุรักษนิยมเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อผู้หญิง ซึ่ง Montessori ได้ต่อสู้กับความคิดเหล่านี้ของพ่อและครูที่สอน จน Montessori ได้ศึกษาเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ และสำเร็จการศึกษาเป็นแพทย์หญิงคนแรกในอิตาลี เป็นผู้เชี่ยวชาญในด้านกุมารเวชศาสตร์ และด้านจิตวิทยา Montessori ได้สอนที่ University of Rome และได้ทำงานในคลินิกแบบไม่เสียค่าบริการ ทำให้ Montessori มีโอกาสที่จะใกล้ชิดเด็กที่อยู่ในชนชั้นแรงงานและเด็กยากจนมากขึ้น ประสบการณ์เหล่านี้ทำให้ Montessori เกิดความคิดที่ว่า เด็กที่เกิดมาบนโลกมาพร้อมกับศักยภาพของมนุษยชาติที่จะแสดงออกมาในอนาคต

การทำงานของ Montessori ช่วยส่งเสริมแนวคิดเกี่ยวกับมนุษย์ และยังช่วยสนับสนุนการเคลื่อนไหวการปฏิรูปทางสังคมต่างๆ ในระยะแรกของการทำงาน Montessori ได้ออกพูดในที่สาธารณะทั่วยุโรปในหัวข้อต่างๆ เช่น ความก้าวหน้าของผู้หญิง ความพยายามเพื่อเสรีภาพ และการปฏิรูปกฎหมายแรงงานเด็ก เป็นต้น ทำให้ Montessori เป็นที่รู้จักทั่วยุโรป

ในปี ค.ศ. 1901 Montessori ได้รับตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนเด็กพิเศษแห่งใหม่ ซึ่งใช้เป็นที่พักดูแลเด็กที่มีความบกพร่องและโรคทางประสาท ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาและเด็กออทิสติก Montessori ได้ริเริ่มปฏิรูประบบการสอนจากเดิมที่ให้เด็กอยู่ในห้องที่ว่างเปล่า โดย Montessori ตระหนักถึงความต้องการของเด็กพิเศษ ที่ควรได้รับการกระตุ้นส่งเสริม จากการจัดกิจกรรมที่มีวัตถุประสงค์ และเพื่อให้เด็กยอมรับนับถือตนเอง Montessori ได้เรียกร้องให้เจ้าหน้าที่ในโรงเรียนให้ความเคารพนับถือเด็กๆเหล่านั้น และ Montessori ได้จัดโปรแกรมการสอนเด็กถึงวิธีการจะดูแลตนเองและสิ่งแวดล้อม

ในช่วงเวลาเดียวกัน Montessori เริ่มศึกษางานวิจัยทุกชิ้นที่ทำงานด้านการจัดการศึกษาแก่ไขเด็กที่มีความบกพร่องอย่างละเอียด จากการศึกษาทำให้ Montessori พบงานของแพทย์ชาวฝรั่งเศสในคริสต์ทศวรรษที่ 18 และ 19 คือ Jean Itard และ Edward Seguin งานที่มีชื่อเสียงที่สุดของ Itard ได้แก่ "Wild Boy of Aveyon" เป็นเรื่องราวของเด็กหนุ่มคนหนึ่งที่ใช้ชีวิตในป่าตามลำพังเป็นเวลา 10 ปี เขาไม่สามารถพูดและยังขาดทักษะการใช้ชีวิตเกือบทั้งหมด ซึ่งถือเป็นตัวอย่างที่เด่นชัดของ มนุษย์ตามธรรมชาติ ซึ่งพัฒนาโดยปราศจากวัฒนธรรมและสังคมจากมนุษย์ด้วยกัน Itard คิดว่า จากงานชิ้นนี้จะช่วยตอบข้อขัดแย้งเกี่ยวกับส่วนใดของสติปัญญาและบุคลิกภาพที่มาจากพันธุกรรม และส่วนใดที่มาจากการศึกษาและการเรียนรู้

สำหรับการค้นพบมนุษย์ป่าที่ไม่สามารถอยู่ร่วมกันได้ ไม่มีความมุ่งมั่น และไม่สามารถเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้ ซึ่งนำไปสู่การยืนยันช่วงเวลาของพัฒนาการในการเจริญเติบโตของมนุษย์ปกติ ในช่วงเวลาหลักของชีวิต (Sensitive Period) เด็กจะต้องการการกระตุ้นประสบการณ์ต่างๆ และการเติบโตต่อไปในอนาคต การขาดทักษะและความคิดของผู้ใหญ่ ทำให้เด็กพลาดช่วงระยะเวลาที่เด็กพร้อมจะเรียนรู้ แม้ว่าความพยายามของ Itard ที่สอนเด็กป่าประสบความสำเร็จเพียงเล็กน้อย จากวิธีที่ออกแบบเป็นขั้นตอน แต่มีประเด็นที่น่าสนใจเกิดขึ้นว่า การจัดการศึกษาทั้งหมดได้มาจากการสังเกตและการทดลองที่รอบคอบ Montessori ซึ่งศึกษามาทางหลักวิทยาศาสตร์มีสนใจความคิดนี้มาก จนต่อมาภายหลังความคิดนี้ได้กลายเป็นรากฐานที่สำคัญของการสอนแบบมอนเตสซอรี

ส่วนงานของ Seguin Montessori ได้นำเอาข้อยืนยันเพิ่มเติมจากงานของ Itard ซึ่ง Seguin จัดระบบการสอนที่มีความเฉพาะมากขึ้น เพื่อใช้ในการศึกษาประจำวันสำหรับเด็กพิเศษ ปัจจุบัน Seguin ได้รับการยกย่องในฐานะบิดาแห่งวิธีการสอนสมัยใหม่ของการศึกษาพิเศษ

จากงานของอาจารย์ 2 ท่านนี้ ทำให้ Montessori นำความคิดทางวิทยาศาสตร์มาใช้ในการศึกษาโดยมีพื้นฐานมาจากการสังเกตและการทดลอง

Montessori ได้ศึกษาเด็กวัยหัดเดินที่มีพัฒนาการล่าช้า โดยการฟังและการบันทึกทุกสิ่งทุกอย่างที่เด็กทำและพูด จนในที่สุด Montessori ได้รู้จักเด็กเหล่านั้น และรู้วิธีที่ดีที่สุดในการทำงานกับเด็กเหล่านั้น หลังจากนั้น 2 ปี เด็กวัยหัดเดินที่มีพัฒนาการล่าช้าของ Montessori จำนวนมากสามารถผ่านการทดสอบมาตรฐานระดับเกรด 6 จากโรงเรียนรัฐบาลในอิตาลี ทำให้ความสำเร็จของ Montessori ถูกแผ่ขยายอย่างรวดเร็ว มีการกล่าวถึง "ความมหัศจรรย์" ที่เกิดขึ้น มีการแนะนำให้ Montessori ใช้การสอนแบบนี้กับเด็กปกติด้วย แต่รัฐมนตรีกระทรวงศึกษาของอิตาลีไม่เห็นด้วยกับความคิดนี้ Montessori จึงถูกปฏิเสธที่จะเข้าไปสอนเด็กปกติ

จากความผิดหวังในความพยายามที่จะดำเนินการทดลองกับนักเรียนโรงเรียนรัฐบาล ในปี ค.ศ. 1907 Montessori ได้มีโอกาสในการดำเนินงานในศูนย์ดูแลเด็ก สำหรับเด็กชนชั้นแรงงาน ซึ่งเป็นเด็กที่มีอายุต่ำกว่าที่จะเข้าเรียนในโรงเรียนรัฐบาล Montessori ได้ก่อตั้ง "บ้านเด็ก(Children's Houses)" ในเขตชุมชนแออัดที่สุดในโรม และมีปัญหาต่างๆที่ Montessori ต้องเผชิญ เช่น มีเด็กในห้องเรียน 50 คนที่อยู่ในช่วงอายุ 2 - 5 ปี สอนโดยผู้ดูแลเด็กที่ไม่ได้ผ่านการอบรม และเด็กจะอยู่ในศูนย์ตั้งแต่เช้าจนเย็นขณะที่ผู้ปกครองออกไปทำงาน จะต้องให้อาหาร 2 มื้อ อาบน้ำ และให้การดูแลทางการแพทย์ เนื่องจากเด็กที่อยู่ในสภาพที่ยากจนมากในเมือง เมื่อเด็กเข้ามาที่โรงเรียนวันแรกก็ร้องไห้ ผลักกัน แสดงพฤติกรรมก้าวร้าวและไม่อดทน Montessori ไม่สามารถทดลองการสอนได้ในสภาพเช่นนี้ ดังนั้น Montessori เริ่มจาก การสอนเด็กโต เกี่ยวกับวิธีที่จะช่วยเหลืองานต่างๆ และยังได้สาธิตการเล่นตัวต่อ ที่เคยใช้กับเด็กที่มีความบกพร่องด้วย ผลที่ปรากฏทำให้ Montessori ประหลาดใจมาก เนื่องจากมีความแตกต่างจากเด็กพิเศษซึ่งจะต้องกระตุ้นให้ใช้อุปกรณ์ แต่เด็กปกติสามารถทำได้หลังจากที่แนะนำอุปกรณ์ เมื่อก่อน เด็กมาโรงเรียนอย่างไร้จุดหมาย แต่ตอนนี้เด็กถูกดึงดูดด้วยตัวต่อและอุปกรณ์ฝึกการรับรู้ต่างๆ Montessori พบว่า เด็กอายุ 3 - 4 ปีมีความสุขมากในการเรียนรู้ทักษะการดำเนินชีวิตในแต่ละวัน ซึ่งจะช่วยให้เด็กเป็นอิสระและยอมรับนับถือตนเอง ในทุกๆวัน เด็กจะขอให้สาธิตอุปกรณ์เพิ่มขึ้นๆ ในที่สุดเด็กโตก็สามารถดูแลโรงเรียน ช่วยครูในการเตรียมและให้บริการอาหาร และดูแลสิ่งแวดล้อม พฤติกรรมของเด็กเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากจากเด็กมอมแมม ไม่เรียบร้อย กลายเป็นเด็กที่สง่างาม และสุขภาพ เมื่อเด็กของ Montessori พร้อมที่จะออกสู่โลกวิชาการ เด็กเหล่านี้ยังอายุน้อยเกินไปที่จะเข้าโรงเรียนรัฐบาล และเด็กเหล่านี้ได้ขอร้องให้ Montessori สอนวิธีการอ่านและการเขียน ปรากฏว่า เด็กเหล่านี้เรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว และกระตือรือร้นในการใช้ อุปกรณ์ ที่ Montessori ได้ออกแบบในการเรียนรู้ และเรื่องราวนี้ก็ได้ถูกตีพิมพ์และเป็นที่น่าสนใจของทั่วโลก การสอนแบบมอนเตสซอรี บางครั้งถูกมองว่าเป็นโครงสร้างเกินไปหรือมีความต้องการทางด้านวิชาการมากเกินไปสำหรับเด็ก ซึ่ง Montessori ได้กล่าวว่า "ฉันได้ศึกษาเด็กของฉันและเด็กก็สอนฉันถึงวิธีที่จะสอนพวกเขา"

ในช่วงระยะเวลาที่ตั้งบ้านเด็กตั้งแต่ปี ค.ศ. 1907-1930 Montessori ยังคงศึกษาเด็กและพัฒนาหลักสูตรและวิธีการสอนในระดับประถมอีกด้วย Montessori ได้เผยแพร่แนวคิดและการสอน ตลอดจนถึงจัดตั้งโรงเรียนในแถบประเทศยุโรปและอเมริกา รวมทั้งประเทศทางเอเชีย Montessori ได้ละทิ้งอาชีพทางการแพทย์มาอุทิศชีวิตทั้งในการเรียกร้องสิทธิและศักยภาพทางสติปัญญาของเด็ก ตลอดช่วงเวลาของชีวิต Montessori ได้รับการยอมรับว่า "เป็นผู้นำทางการศึกษาคนหนึ่งของโลก"

ความเชื่อพื้นฐานของการจัดการเรียนการสอนแบบมอนเตสซอรี

การพัฒนาตนเองของเด็ก (The child 's self construction)

การก่อสร้างตนเองของเด็กเป็นจุดที่สำคัญของปรัชญาทางการศึกษาทั้งหมด อาจจะกล่าวได้ว่า เด็กที่ได้ฝึกทักษะและวิธีการจัดทางการศึกษาที่มอนเตสซอรีได้คิดขึ้นนั้น เป็นมาจากพื้นฐานของความคิดในเรื่องการพัฒนาตนเองของเด็ก

มอนเตสซอรีได้ให้ความสนใจเกี่ยวกับการหายไปของสัญชาติญาณที่ติดตัวมา หรือรูปแบบของพฤติกรรมที่ถ่ายทอดทางพันธุกรรม ซึ่งจะถูกแทนที่ด้วย ความสามารถทางประสาทสัมผัสที่สร้างสรรค์ (Creative sensibilities) จิตใจที่ซึมซาบ (Absorbent mind) และช่วงเวลาหลักของชีวิต (Sensitive periods) ทั้งหมดนี้เป็นสิ่งที่อยู่ภายในตัวเด็กที่ทำให้เด็กสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้ ในระหว่างช่วงที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม รูปแบบทางพฤติกรรมของเด็กเริ่มปรากฏขึ้น เด็กจะค่อยๆพัฒนาเป็นบุคลิกภาพของตนเองขึ้นทีละน้อยๆ Montessori เชื่อว่า บุคลิกภาพที่ปรากฏออกมาไม่ได้มาจากอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมทางภายนอกทั้งหมด แต่เกิดจากการมีรูปแบบทางจิต (Phychic Pattern) ที่อยู่ภายในตัวเด็กตั้งแต่ก่อนเด็ก จะกำเนิดขึ้นมา และแก่นของรูปแบบทางจิตอันนี้ Montessori เรียกว่า "ตัวอ่อนทางจิตวิญญาณ" (Spiritual Embryo)

ตัวอ่อนทางจิตวิญญาณ (Spiritual Embryo)

มอนเตสซอรีได้อธิบายว่า เด็กมีระยะที่เป็นตัวอ่อนอยู่ 2 ระยะ

ระยะที่ 1 ระยะก่อนคลอด ซึ่งมีพัฒนาการทางร่างกายเกิดขึ้น และรูปแบบของพัฒนาการทางด้านจิตใจที่เกิดขึ้นภายหลังถูกวางรากฐานไว้

ระยะที่ 2 ระยะหลังคลอด ร่างกายยังคงพัฒนาต่อไปและมีพัฒนาการทางจิตใจระยะแรกเกิดขึ้น มอนเตสซอรีได้กล่าวถึงพัฒนาการทางจิตในฐานะ "ชีวิตทางจิต" (Psychic life) ของเด็ก การพัฒนาในระยะต้นของหลังคลอดเป็นกิจกรรมการก่อสร้างซึ่งจะนำเด็กไปสู่การเป็น "ตัวอ่อนทางจิตวิญญาณ" (Spiritual Embryo) รูปแบบหนึ่ง

มอนเตสซอรีได้เปรียบเทียบ ตัวอ่อนระยะที่ 2 ซึ่งจะต้องให้ความสำคัญกับการดูแลและการปกป้องความต้องการของเด็กทารก เหมือนกับทารกที่พัฒนาในครรภ์มารดา ธรรมชาติก็ได้จัดการดูแลและการปกป้องที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาและการเติบโตตามธรรมชาติ หลังจากเด็กเกิด มอนเตสซอรียังคงรักษาความต้องการของเด็ก โดยให้การดูแลและปกป้องตามการเติบโตตามธรรมชาติ ซึ่งไม่ใช่แต่เพียงการจัดหาอาหารเพื่อความสมบูรณ์ทางกายเท่านั้น แต่จะต้องตระหนักถึงความสำคัญของชีวิตทางจิตด้วย (Psychic life)

จิตใจที่ซึมซาบได้ (Absorbent mind)

ส่วนหนึ่งของความสามารถทางประสาทสัมผัสที่สร้างสรรคที่มีในเด็กก็คือ จิตใจที่ซึมซาบได้ ตั้งแต่แรกเกิดจนอายุประมาณ 6 ปี เด็กจะได้รับความรู้จากสิ่งแวดล้อมรอบตัวด้วยการใช้จิตใจซึมซาบ กระบวนการเรียนรู้เริ่มจากการประทับใจที่ถูกซึมซาบเอาไว้อย่างไม่รู้ตัวที่ละน้อยๆ โดยผ่านการเคลื่อนไหวการลงมือกระทำกับวัตถุต่างๆ ในสิ่งแวดล้อม เด็กจะก่อร่างความเข้าใจโลกภายนอก และความประทับใจที่เด็กได้ซึมซาบเข้ามาจะกลายเป็นสิ่งที่มีความหมายสำหรับเด็กและในที่สุดเด็กก็จะเกิดการรู้ตัว (Consciousness) เป็นสิ่งสำคัญมากในการทำความเข้าใจว่า การประทับใจที่เด็กซึมซาบในระยะแรกไม่ได้ผ่านเข้าไปทางจิตเท่านั้น แต่ความประทับใจเหล่านั้นยังจะช่วยพัฒนาและเตรียมจิตใจของเด็กอีกด้วย

เด็กจะเรียนรู้ทุกสิ่งทุกอย่างโดยไม่รู้ว่าเขากำลังเรียนรู้ และในการลงมือทำ เด็กจะใช้เวลาที่ละน้อยๆ จากการทำแบบไม่รู้ตัวไปสู่การทำที่รู้ตัวมากขึ้น ซึ่งเป็นการเดินบนหนทางแห่งความสุขและความรัก

หากพิจารณาการเรียนภาษาของเด็ก ตั้งแต่แรกเกิดเด็กจะได้รับความประทับใจทางประสาทสัมผัสของสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็ก การมองเห็น การได้ยิน การสัมผัสและอื่นๆ และเมื่อเด็กอายุ 2 ปี เด็กจะสามารถเรียนรู้ภาษามากมายโดยไม่จำเป็นต้องสอนโดยตรง วิธีที่ทำให้เด็กเรียนรู้ได้ก็คือ การที่เด็กซึมซาบภาษา ซึ่งจะช่วยเป็นพื้นฐานในการสามารถเรียนรู้ภาษาได้มากขึ้น ระยะเวลาที่สำคัญของเด็ก จะเป็นช่วงที่เด็กซึมซาบความประทับใจโดยไม่รู้ตัว จะอยู่ในช่วง 0 - 3 ปี และเมื่อเด็กอายุ 3 - 6 ปี เด็กจะยังคงมีการซึมซาบความรู้ แต่เป็นการซึมซาบที่เกิดขึ้นจะเกิดจากการรู้ตัวของเด็ก เด็กในช่วงอายุนี้นี้จะมีความจำ เด็กสามารถคิดและพัฒนาความมุ่งมั่นได้

ช่วงเวลาหลักของชีวิต (Sensitive periods)

ช่วงเวลาหลักของชีวิตเป็นระยะเวลาที่เกิดขึ้นชั่วคราวในช่วงชีวิตของเด็ก เมื่อเด็กมีประสาทสัมผัสที่ไวต่อสิ่งแวดล้อมในลักษณะต่างๆ

ช่วงเวลาหลักของชีวิตจะปรากฏอย่างชัดเจนในรูปแบบของพฤติกรรม ยกตัวอย่างเช่น ลักษณะอันหนึ่งของช่วงเวลาการเรียนรู้ จะเป็นการกระทำที่ซ้ำๆ ในบางกิจกรรม โดยไม่มีเหตุผลที่ชัดเจน และจากการกระทำที่มีอยู่ จะมีการกระทำใหม่เกิดขึ้นตามมา ซึ่งบ่อยครั้งเกิดจากพลังพิเศษ ระหว่างช่วงเวลานี้ เด็กจะแสดงให้เห็นถึงความสำคัญและความยินดีในการทำพฤติกรรมต่างๆ เหล่านี้ เด็กที่อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่เป็นอุปสรรค ขาดการกระตุ้น หรือเด็กที่มีปัญหาในขณะที่อยู่ในช่วงเวลาหลักของชีวิต เด็กอาจจะแสดงบุคลิกภาพที่บิดเบือนไป เพราะชีวิตทางจิต (Psychic life) ของเขาถูกรบกวน

ช่วงเวลาหลักของชีวิต Montessori ได้พบว่าไม่ได้เกิดขึ้นเป็นเส้นตรงที่ต่อเนื่องกัน ช่วงเวลาหลักของชีวิตไม่ได้เกิดขึ้นตามมาจากผลอื่นๆ หรือบางช่วงเวลาเกิดขึ้นซ้อนกันอยู่ บางช่วงเวลาเกิดต่อเนื่องกัน สิ่งที่ชัดเจนต่อแนวคิดของ Montessori คือ ช่วงเวลาหลักของชีวิตที่เกิดขึ้นแล้วไม่ได้เป็นเพียงการพัฒนาภายในหรือชีวิตทางจิตเท่านั้น แต่ช่วงเวลาเหล่านี้เป็นช่วงที่สำคัญต่อกระบวนการเรียนรู้ของเด็กอีกด้วย ดังนั้นในการให้การศึกษา Montessori ยอมรับว่าในช่วงเวลานี้ เด็กจะสามารถเรียนรู้สิ่งใดสิ่งหนึ่งได้ง่ายกว่าช่วงระยะเวลาอื่นๆ และความคิดนี้ได้รับการสนับสนุนจากการศึกษาทางจิตวิทยาของ Konard Lorenz ที่ได้ค้นพบว่า ช่วงเวลาสำคัญในการเรียนรู้ของสัตว์ ซึ่งมีรูปแบบของพฤติกรรมที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิดก่อนจะมีการเรียนรู้ต่างๆ เกิดขึ้น สัตว์เหล่านี้ไม่ได้ถูกกระตุ้นกลไกที่มีมาตั้งแต่กำเนิด (Innate Releasing Mechanism หรือ I.R.M.) จากสิ่งเร้าในสิ่งแวดล้อมเท่านั้น แต่เกิดจากเงื่อนไขภายใน เช่น ฤดูผสมพันธุ์ที่กระตุ้นกลไกนี้ด้วย มีช่วงระยะเวลาสำคัญในการเรียนรู้ เมื่อ I.R.M. ปรากฏ นอกจากนี้มีผลงานของ Tinbergen ที่สนับสนุนรูปแบบของพฤติกรรมที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิดและช่วงเวลาหลักของชีวิต โดยพบว่าสัตว์หลายชนิด เช่น นก หนู หรือสัตว์ที่เลี้ยงดูด้วยนมบางชนิด จำเป็นที่จะต้องเรียนรู้รูปแบบที่เหมาะสมของพฤติกรรมทางเพศ ในช่วงเวลาที่ถูกต้อง เพื่อให้สัตว์เหล่านี้แพร่พันธุ์ได้ ถ้าสัตว์ไม่ได้เรียนรู้พฤติกรรมที่สำคัญอันนี้ในช่วงเวลาหลักของชีวิต พฤติกรรมอันนี้จะไม่เกิดขึ้น

แม้ว่ามนุษย์ไม่มีพฤติกรรมที่มีรูปแบบตายตัวเหมือนกับสัตว์ แต่มนุษย์ก็มีช่วงระยะเวลาที่เหมาะสมสำหรับการเรียนรู้เช่นกัน ช่วงเวลาในการเรียนรู้ที่จะกล่าวถึงนี้เป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมในการเรียนรู้ ช่วงเวลาหลักของชีวิต มีดังนี้

ระเบียบ (Order)

เป็นช่วงเวลาการเรียนรู้แรกที่ปรากฏ โดยจะแสดงในช่วง 1 เดือนแรกของชีวิต พัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กจะสัมพันธ์โดยตรงกับความต้องการของเด็กและความรักในระเบียบ ระเบียบในสิ่งแวดล้อมภายนอกตัวเด็ก จะช่วยให้เด็กจัดประเภทการรับรู้และเข้าใจโลก Montessori ได้กล่าวถึงตัวอย่างมากมายของเด็กที่อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ไม่มีระเบียบ เช่น การออกสู่สถานที่ที่ไม่คุ้นเคย และมีผู้คนจำนวนมาก มารบกวนเด็ก ความต้องการระเบียบในสิ่งแวดล้อมของเด็กไม่ใช่การจัดสิ่งแวดล้อมที่สะอาดเรียบร้อยอย่างเดียว แต่จะต้องเป็นสิ่งแวดล้อมที่มีความสม่ำเสมอและมั่นคง เพื่อพัฒนาการของเด็กอีกด้วย

การพัฒนาประสาทสัมผัส (Refinement of Senses)

เด็กเล็กมีความกระตือรือร้นที่จะสำรวจสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ และเมื่อเด็กเริ่มคลานเพื่อสำรวจสิ่งต่างๆ บ่อยครั้งที่เด็กจะหยิบสิ่งของใส่เข้าปาก เด็กไม่ได้ต้องการชิมรสของเหล่านั้น แต่เขากำลังเริ่มที่จะประสานสัมพันธ์ระหว่างประสาทสัมผัสทุกส่วนที่แบ่งแยกกัน ผลจากการพัฒนาอวัยวะประสาทสัมผัสหนึ่ง มีผลมาจากการทำกิจกรรมโดยการใช้

ประสาทสัมผัสอื่นๆ การพัฒนาของอวัยวะประสาทสัมผัสภายในจะดำเนินไปถึงเมื่อเด็กอายุมากกว่า 8 ปี และสามารถได้รับการพัฒนาหรือการปรับจากการสอน การแนะนำ และการฝึกปฏิบัติ คุณภาพของการสอนจะเกิดผลโดยตรงต่อระดับการแยกแยะทางประสาทสัมผัสของเด็ก ในการทำอุปกรณ์มอนเตสซอรีแสดงให้เห็นว่า เด็กสามารถทำงานกับแถบสีต่างๆ ที่มีระดับการแยกแยะสีต่างๆที่ซับซ้อนได้สำเร็จ ซึ่งผู้ใหญ่หลายคนไม่เคยได้รับ

Skinner เป็นนักจิตวิทยาที่มีชื่อเสียง ได้แสดงว่า การใช้โปรแกรมฝึกอบรมเสียงดนตรีที่เป็นลำดับขั้นอย่างละเอียด เด็กที่ไม่มีความสามารถทางดนตรีมาก่อนสามารถที่จะเรียนและแยกความแตกต่างของเสียงดนตรีได้อย่างละเอียด

ในเด็กเล็ก จะสามารถเริ่มเลือกตอบสนองต่อสิ่งเร้าทางประสาทสัมผัสบางอย่าง ยกตัวอย่างเช่น เด็กจะได้ยิน มองเห็น สัมผัส และได้กลิ่น ในสิ่งที่เด็กต้องการ การเลือกตอบสนองนี้สำคัญมาก ในการป้องกันระบบประสาทของมนุษย์จากการกระตุ้นของสิ่งแวดล้อมที่มีมากมายรอบตัว นอกจากนั้นผลจากประสบการณ์ที่ผ่านมายังเป็นกุญแจสำคัญในความสามารถเลือกตอบสนองของเด็กอีกด้วย

Montessori ได้ให้ความสำคัญในการฝึกเด็กแยกแยะประสาทสัมผัส อุปกรณ์ในการสอนของมอนเตสซอรีส่วนใหญ่จะมุ่งพัฒนาประสาทสัมผัสของเด็ก ในเด็กปกติ การฝึกประสาทสัมผัสนี้สามารถจัดให้ได้ตั้งแต่ชั้นอนุบาล

ภาษา (Language)

ความสามารถของเด็กในการใช้ภาษาเป็นสิ่งสำคัญ ภาษาและกิจกรรมการเล่น เป็นบทบาทสำคัญที่จะทำให้เกิดการเติบโตทางสติปัญญาและความรู้ต่างๆ ตามมา สำหรับการเรียนรู้ภาษาเริ่มในเด็กตั้งแต่เกิดและดำเนินต่อไปจนถึงอายุ 5 ปี โดยในช่วงอายุนี้อาจไม่ได้เกิดจากการสอนโดยตรง เด็กจะเรียนรู้รูปแบบประโยคพื้นฐาน และสามารถเข้าใจหลักการสำคัญในรายละเอียดของภาษา ในเรื่องการผันเสียง การรวมเสียงเพื่อสร้างคำ การรวมคำเพื่อสร้างประโยค มีความเข้าใจเกี่ยวกับความแตกต่างของรูปคำที่จะนำมาใช้ การตีความหมาย และการมีส่วนร่วมในการสนทนา เป็นต้น ทั้งหมดนี้ไม่ได้หมายถึง ในเด็กอายุ 5 ปี จะมีความสมบูรณ์ของภาษาอย่างเต็มที่ เด็กจะค่อยๆได้รับโครงสร้างของภาษาที่ซับซ้อนขึ้นระหว่างที่อยู่ในชั้นประถม หากมีเหตุผลใดๆก็ตามที่ทำให้เด็กไม่ได้รับการพัฒนาทางภาษาในช่วงเวลาของการเรียนรู้ เด็กจะสูญเสียความสามารถทางภาษา ซึ่งขึ้นอยู่กับระดับของความถดถอย

การเดิน (Walking)

เมื่อเด็กอายุได้ 1 ปี เด็กเรียนรู้ที่จะเดินเป็นครั้งแรก เด็กต้องการที่จะฝึกทักษะการเดินให้สมบูรณ์ ผู้ใหญ่จะเดินจากที่หนึ่งไปอีกที่หนึ่งอย่างมีเป้าหมาย แต่สำหรับเด็ก

เป้าหมายของการเดินคือการเดิน เมื่อเด็กเคลื่อนที่ เด็กจะเคลื่อนที่อย่างแน่วแน่ ยกตัวอย่างเช่น เด็กอายุ 2-3 ปี ใช้เวลา 1 ชั่วโมงในการขึ้นและลงจากเก้าอี้ นอกจากนั้นยังพบตัวอย่างที่คล้ายคลึงกันนี้อีกมากมาย ผู้ใหญ่มักจะประเมินความสามารถในการเดินของเด็กต่ำเกินไป เด็กเล็กอายุ 2-3 ปีสามารถเดินได้ในระยะทางยาวๆซึ่งจัดให้เด็กได้เดินในเวลาที่ต้องการ

วัตถุเล็กๆ (Small Objects)

เมื่อเด็กอายุประมาณ 1 ปี เด็กเริ่มมีการเคลื่อนไหวมากขึ้น ดังนั้น มีสิ่งแวดล้อมที่จะให้เด็กสำรวจมากมาย เด็กจะมีความสนใจต่อวัตถุเล็กๆ เช่น แมลงตัวเล็กๆ หิน หรือหญ้า Montessori ได้ยกตัวอย่างจากการสังเกตเด็กว่า เด็กวัยนี้มีความสนใจในรายละเอียด เมื่อเด็กออกเดินเด็กจะหยุดหลายครั้งเพื่อที่จะหาสิ่งเล็กๆ ซึ่งความพยายามของเด็กในเรื่องนี้เป็น การพัฒนาความเข้าใจที่มีต่อโลก

แง่มุมทางด้านสังคมของชีวิต (Social Aspect of Life)

เมื่อเด็กอายุประมาณ 3 ปี เด็กจะตระหนักว่า เขาเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม เด็กจะเริ่มตระหนักถึงสิ่งนี้โดยการเริ่มเข้าหาเด็กคนอื่น ๆ ซึ่งไม่เกิดขึ้นจากการสอน แต่เกิดขึ้นตามธรรมชาติและถูกควบคุมโดยพลังของการไม่รู้ตัว กระบวนการของการอยู่ร่วมกันระหว่างเด็กไม่ได้เกิดโดยทันที แต่เด็กจะผ่านขั้นตอนหลายขั้นตอน

หลักสูตร

วัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา

เพื่อช่วยพัฒนาให้เด็กมีอิสระในด้านบุคลิกภาพของเด็กในวิถีทางต่างๆอย่างมากมาย ซึ่งสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนมอนเตสซอรี จะเป็นการจัดระบบเพื่อสะท้อนศักยภาพที่แท้จริง และความต้องการของเด็ก เพื่อเด็กจะได้พัฒนาบุคลิกภาพของเด็กไปตามธรรมชาติ เด็กมีอิสรภาพในการเลือกจากสิ่งแวดล้อมที่มีสิ่งต่างๆ ซึ่งสนองความพอใจและความต้องการภายใน ความรู้สึกของเด็ก เป็นการจัดระบบตนเอง เพื่อเด็กจะได้ปรับตัวเข้ากับสภาพของชีวิต

เนื้อหาสาระ

สำหรับการสอนแบบมอนเตสซอรี แบ่งออกตามเนื้อหาได้ 3 กลุ่ม

1. กลุ่มประสบการณ์ชีวิต หรือทักษะกลไก เป็นการพัฒนากล้ามเนื้อเคลื่อนไหว เด็กจะต้องประสานการเคลื่อนไหวจากส่วนต่างๆของอวัยวะในร่างกาย ซึ่งหากเด็กขาดการพัฒนาการเคลื่อนไหวของเด็กจะไม่เป็นระเบียบ กลุ่มนี้มีจุดประสงค์ คือ การมุ่งเน้นที่การให้เด็กได้เกิด

การพัฒนาภายในตนเอง ด้านวินัย การจัดการ การเป็นอิสระ และการยอมรับนับถือตนเอง โดยผ่านการมุ่งมั่นอย่างมีสมาธิในขณะที่ทำงาน การพัฒนาการทักษะกลไก ได้แก่ .

1.1 การเคลื่อนไหวในชีวิตประจำวัน เช่น การเดิน การยก การนั่ง การจัดการกับสิ่งของต่างๆ

1.2 การดูแลตนเองและผู้อื่น

1.3 การทำงานบ้าน

1.4 การดูแลสวน ได้แก่ การดูแลพืชและสัตว์

1.5 การทำงานด้วยมือ เช่น กิจกรรมศิลปะ

1.6 กิจกรรมพลศึกษา

1.7 การเคลื่อนไหวประกอบจังหวะ โดยใช้เสียงดนตรี

ซึ่งจะมีเนื้อหาโดยรวมเกี่ยวข้องกับการดูแลผู้อื่น และการดูแล

สภาพแวดล้อม สำหรับเด็กครูจะแนะนำอุปกรณ์ในกลุ่มเนื้อหานี้เป็นกลุ่มแรก เนื่องจากเป็นกลุ่มที่ง่ายและอยู่ในชีวิตประจำวันของเด็ก เด็กสามารถสังเกตการกระทำจากผู้ใหญ่และเลียนแบบการกระทำนั้นได้ นอกจากนั้นเด็กยังมีความปรารถนาในการเลียนแบบ ซึ่งเป็นความสามารถทางสติปัญญาที่มีอยู่ตามธรรมชาติของเด็ก สำหรับอุปกรณ์หรือกิจกรรมในกลุ่มเนื้อหานี้จะต้องสอดคล้องกับวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมของเด็ก ดังนั้นจึงไม่มีการกำหนดระเบียบการที่ชัดเจนสำหรับการจัดอุปกรณ์ให้กับเด็กจะต้องคำนึงถึง ความสวยงาม ความเรียบง่าย การจัดลำดับความยากง่าย และการเตรียมให้ทางอ้อม

2. กลุ่มประสาทสัมผัส มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาประสาทสัมผัสต่างๆ และช่วยพัฒนาความสามารถทางสติปัญญา ทางด้านการจัดการและการจัดประเภทในการรับรู้เพื่อความเป็นระเบียบของจิตภายใน การที่เด็กได้ทำอุปกรณ์ซ้ำ การเรียนรู้ของประสาทสัมผัสก็จะเกิดขึ้น การฝึกประสาทสัมผัสในกลุ่มนี้ได้แก่ การมอง การสัมผัส การฟัง การดม การชิม อุณหภูมิ การกะประมาณน้ำหนัก และ การรับรู้สี

3. กลุ่มวิชาการ ซึ่งจะใช้ในการสอนภาษาาระยะเริ่มต้นในด้านการเขียนและการอ่าน การสอนคณิตศาสตร์ ภูมิศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ในอุปกรณ์กลุ่มนี้จะพัฒนาจากเครื่องมือประสาทสัมผัส ซึ่งจะช่วยสร้างความรู้ขึ้นภายใน จากการทำที่เด็กได้ลงมือทำในสิ่งที่เป็นรูปธรรม และพัฒนาไปสู่ความเป็นนามธรรม วัตถุประสงค์ของกลุ่มนี้ เป็นการทำให้ความปรารถนาภายในได้รับความพึงพอใจจากการเรียนรู้และจากการพัฒนาความสามารถที่มีอยู่ตามธรรมชาติ

การจัดการเรียนการสอน

ภายในห้องเรียนมอนเตสซอรี ครูเป็นผู้เตรียมอุปกรณ์มอนเตสซอรี ในชั้นตามหลักการของมอนเตสซอรี เมื่อเด็กเข้าไปในห้องเรียน เด็กจะเลือกอุปกรณ์ที่เด็กพอใจ จากอุปกรณ์หลายอย่าง ซึ่งอุปกรณ์เหล่านั้นเป็นอุปกรณ์ที่ครูสาธิตให้เด็กดูแล้ว เด็กแต่ละคน จะทำงานกับอุปกรณ์แต่ละชิ้นได้นานตามความต้องการ จากการทำเด็กได้ทำงานซ้ำ และทำอุปกรณ์ด้วยตัวเอง โดยไม่ถูกขัดจังหวะ ทำให้เด็กเรียนรู้ผ่านกิจกรรมต่างๆ

อุปกรณ์การเรียนได้มีการวางรูปแบบให้เด็กทำอุปกรณ์ต่างๆเป็นขั้นตอน ซึ่งงานที่ค่อยๆซับซ้อนจะกระตุ้น ทำท่ายทำให้เด็กอยากทำงาน ในที่สุดเด็กจะสามารถทำอุปกรณ์ได้ทั้งหมด การเคลื่อนไหวของเด็กในการทำงานมุ่งหวังที่จะให้เด็กประสบความสำเร็จในการใช้ อุปกรณ์ต่างๆ และนำไปสู่การพัฒนาทางสติปัญญา การเคลื่อนไหวสำหรับกิจกรรมแต่ละกิจกรรม จะมีการวิเคราะห์ แยกแยะ และใช้ในลำดับขั้นที่เหมาะสมให้เป็นไปตามความต้องการ ยกตัวอย่าง เช่น การเขียน จะเกิดขึ้นได้การใช้ทักษะหลายทักษะร่วมกัน ได้แก่ การเห็น การได้ยิน และการสัมผัส ซึ่งการฝึกทักษะเหล่านี้จะมีอยู่ในอุปกรณ์มอนเตสซอรี กลุ่มประสาทสัมผัส ส่วน การแสดงออกของการเขียนจะผ่านขั้นตอนต่างๆ จากการสัมผัส

แนวความคิดสอนแบบมอนเตสซอรี จะใช้วิธีการสอน 3 ขั้นตอน เพื่อสาธิตการใช้อุปกรณ์ ให้แก่เด็ก โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. การสังเกตลักษณะเฉพาะของสิ่งนั้น ทำให้เชื่อมโยงสิ่งที่ครูสาธิตให้ดู กับชื่อของสิ่งนั้นได้ ครูชี้ไปที่ของสิ่งนั้น และพูดว่า "นี่คือ....."
2. การสังเกตเห็นความแตกต่าง เพื่อให้มั่นใจว่า เด็กเข้าใจ เมื่อบอกเด็กว่า "หยิบ..."
3. การเห็นความแตกต่างระหว่างสิ่งของที่มีความคล้ายคลึงกัน ในขั้นตอนนี้ จะได้ทราบว่า เด็กสามารถจดจำชื่อสิ่งต่างๆ ได้หรือไม่ เช่น มีสิ่งของหลายชิ้น แล้วถามเด็กว่า "อันไหนคือ"

ซึ่งในการสาธิตอุปกรณ์ของครู ครูจะต้องระวังไม่ใช้วิธีการสอน 3 ขั้นตอน ภายในวันเดียว ครูควรเว้นระยะห่างของการสอนแต่ละขั้น จากการสังเกตความสามารถของเด็ก เป็นรายบุคคล

การประเมินผล

การสอนตามแนวคิดทางการศึกษาแบบมอนเตสซอรีประเมินผลโดยการสังเกตความสามารถในการทำกิจกรรมในแต่ละกลุ่มวิชา สังเกตจากการใช้อุปกรณ์การเรียนแต่ละ

ขึ้นของเด็ก ครูอาจจะมีภาระงานผลการเรียนของเด็กเป็นระยะ เช่น การส่งผลงานเด็กกลับบ้าน การนัดสนทนาระหว่างครูกับผู้ปกครอง หรือให้ผู้ปกครองมาสังเกตการสอน นอกจากนั้นอาจมีการทำแบบประเมินผลความสามารถของเด็กในการใช้อุปกรณ์ต่างๆ โดยใช้การลงวันที่หรือขีดเครื่องหมายหลังรายการอุปกรณ์ที่เด็กทำได้อย่างคล่องแคล่วและเข้าใจในการใช้อุปกรณ์ได้อย่างถูกต้องแล้วและพร้อมที่จะรับการสาธิตจากครูสำหรับการใช้อุปกรณ์ขั้นที่ยากขึ้นไปอีก แล้วจัดทำเป็นรายงานให้ผู้ปกครองได้ทราบอีกครั้ง

คุณสมบัติและบทบาทของครูในการจัดการเรียนการสอน

ครูตามแนวการสอนแบบมอนเตสซอรีจะต้องมีความรับผิดชอบในการจัดเตรียมสิ่งแวดล้อมต่างๆสำหรับเด็ก บทบาทของครูในการสอนจะไม่ใช่เป็นลักษณะการสอนโดยตรง หรือมีการกำหนดลักษณะของครูอย่างชัดเจน แต่เป็นการให้อิสระกับศักยภาพของบุคคลแต่ละคน สำหรับการพัฒนาการสร้างตนเอง ครูควรเป็นบุคคลที่มุ่งพัฒนาตนเองอยู่เสมอเพื่อให้บรรลุตามศักยภาพที่ตนเองมีอยู่ ดังนั้นครูจะต้องมีความรู้อย่างแท้จริง สามารถแสดงความสามารถและพฤติกรรมได้อย่างมีจุดมุ่งหมาย การพัฒนาความรู้ของตนเองนี้เองจะเป็นขั้นแรกที่สำคัญที่จะนำไปสู่การเป็นครูมอนเตสซอรี

Montessori ได้กล่าวว่า การเตรียมการที่แท้จริงสำหรับการจัดการศึกษา คือ การศึกษาตนเอง การฝึกอบรมครูผู้ซึ่งจะช่วยเหลือเด็กจะต้องเป็นการฝึกที่มากกว่าการเรียนรู้ทางความคิด แต่รวมไปถึงการฝึกบุคลิกลักษณะ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นการเตรียมทางจิตวิญญาณ

การเตรียมการจากภายใน ไม่ต้องการคำแนะนำใดๆ ในการค้นพบข้อบกพร่อง ที่เป็นส่วนหนึ่งในระดับจิตสำนึกด้วยตนเองของครู ที่ต้องการการช่วยเหลือและการสอน Montessori คิดว่า การตรวจสอบตนเองของผู้ใหญ่เช่นนี้ จะเป็นจุดเริ่มต้นของความเข้าใจถึงสิ่งที่อยู่ระหว่างเด็กและผู้ใหญ่

Montessori คิดว่า สมมติฐานของผู้ใหญ่ที่มองเด็กเปรียบเหมือนภาชนะที่ว่างเปล่า รอการเติมความรู้และประสบการณ์ของผู้ใหญ่ แทนที่จะเป็นผู้พัฒนาเด็กตามศักยภาพที่แท้จริงในชีวิต ซึ่งเป็นความผิดพลาดเป็นอย่างมาก

ครูต้องขจัดความคิดที่ยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง หรือการใช้คำสั่ง เพื่อไปสู่การยึดเด็กเป็นศูนย์กลางและมีความคิดในการรับรู้เกี่ยวกับเด็กเพื่อช่วยเหลือพัฒนาการของเด็ก ครูต้องเข้าหาเด็กด้วยความเป็นมนุษย์ และตระหนักบทบาทของตนเองอยู่เสมอ

ดังนั้นเพื่อความเข้าใจและการติดตามเด็ก ครูมอนเตสซอริจะต้องพัฒนา ความปรารถนาและความสามารถในการสังเกตเด็ก เนื่องจากความปรารถนาของครูจะนำไปสู่ การสังเกตที่เป็นปรากฏการณ์ตามธรรมชาติ ครูควรเป็นผู้รับมากกว่าเป็นผู้กระตุ้นหรือเป็นผู้ที่มี อิทธิพลต่อการเรียนรู้ของเด็ก และการรับของครูจะต้องเป็นการรับรู้ที่มีความสนใจใคร่รู้อย่างเป็น ระบบและมีความเคารพต่อปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในการสังเกต ซึ่งการสังเกตอย่างเป็นระบบจำ เป็นที่จะต้องได้รับการฝึกฝน ไม่ใช่แต่เพียงการเติบโตหรือกิจกรรมภายนอกเท่านั้นที่ครูจะสังเกต แต่จะต้องสังเกตการประสานกันภายในด้วย ซึ่งจะแสดงพัฒนาการทางจิตวิญญาณของเด็ก อย่างไรก็ตามการสังเกตอย่างเป็นระบบไม่ได้เป็นทักษะทางกลไกที่จะต้องปลูกฝังในตัวครูเท่านั้น การปลูกฝังทางจิตวิญญาณเป็นสิ่งสำคัญมากกว่าการฝึกทักษะกลไก จิตวิญญาณในที่นี้ ได้แก่ ความสนใจในความเป็นมนุษย์ ซึ่งการให้การศึกษารื่องนี้จะช่วยให้ครูเกิดความสัมพันธ์ภายใน ระหว่างผู้สังเกตและผู้ถูกสังเกต นอกจากนั้นจะทำให้ครูสามารถเห็นเด็กเป็นรายบุคคล ซึ่งมีความ เป็นเอกลักษณ์บุคคล ที่แตกต่างจากคนอื่น

ครูมอนเตสซอริจะต้องทำหน้าที่ในการเป็นตัวอย่างในสิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นแรงบันดาลใจในการพัฒนาตนเองสำหรับเด็ก สิ่งนี้จึงเป็นเหตุผลสำคัญที่ครูจะต้องพยายามให้เป็นคนที่ปรับ ตัวง่าย ยืดหยุ่น อบอุ่น และมีความรัก ครูควรเป็นผู้มีบุคลิกภาพดี เพื่อครูจะได้ดึงดูดความสนใจ และการเคารพของเด็ก ซึ่งหากการที่ครูรู้ตัวตนมีข้อบกพร่องบางอย่าง ก็จะช่วยให้รู้สิ่งที่จะทำเพื่อ ช่วยให้เด็กพัฒนาในสิ่งที่ครูบกพร่อง

นอกจากนั้นครูควรอยู่บนพื้นฐานของความศรัทธาว่า เด็กมีความสามารถและ มุ่งมั่นที่จะเปิดตนเอง และโดยผ่านการเปิดตนเองของเด็กจะทำให้ครูสามารถค้นพบสิ่งที่เป็น บทบาทที่ครูจะต้องทำ ครูจะเรียนรู้วิธีที่ดีในการสอนด้วยตนเองจากตัวของเด็ก

การทำงานร่วมกับผู้ปกครอง

Montessori ได้ให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ของครอบครัวและชุมชน Montessori คิดว่า เด็กเป็นสมาชิกคนหนึ่งในครอบครัว ไม่ใช่บุคคลที่แยกตัวออกมา เด็กจะเกิด ประสบการณ์ชีวิตส่วนใหญ่จากการเรียนรู้ในห้องเรียน ดังนั้นครูจึงจำเป็นต้องสื่อสาร ประสาน งานร่วมกับครอบครัว ในการทำงานร่วมกับผู้ปกครอง ครูมีบทบาทสำคัญในการติดต่อสื่อสารกับผู้ ปกครอง นอกจากนั้นครูจะต้องทำให้การติดต่อสื่อสารเป็นไปอย่างต่อเนื่องอีกด้วย การสื่อสาร ประจำวันครูจะรายงานข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กให้ผู้ปกครองรับทราบ ขณะเดียวกันผู้ปกครองจะให้ ข้อมูลเด็กขณะอยู่ที่บ้านด้วย การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างครูและผู้ปกครองนี้เองจะ

เป็นประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน การสื่อสารประจำสัปดาห์ ผู้ปกครองควรจะเข้าพบครูอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง เพื่อรายงานข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็ก และรับฟังคำแนะนำที่เป็นประโยชน์จากครู การเผยแพร่หรือการให้ความรู้ในเรื่องเป้าหมายของการศึกษา และการจัดการศึกษาแบบมอนเตสซอรี ให้แก่ผู้ปกครองและชุมชน ซึ่งเป็นหน้าที่ที่สำคัญของทางโรงเรียนจะต้องจัดให้กับผู้ปกครอง อาจจัดโดยการเชิญประชุมฟังบรรยาย การสาธิตการสอน หรือการเข้าเยี่ยมชมโรงเรียน เพื่อให้มีความเข้าใจในการจัดการศึกษา สามารถส่งเสริมการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม

การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ

ในการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพมีหลักในการจัดสภาพแวดล้อมดังนี้

อิสรภาพ

เป็นส่วนที่สำคัญในการจัดห้องเรียน อิสรภาพจะเป็นบรรยากาศที่ทำให้เด็กเปิดตัวเองกับครู เนื่องจากหน้าที่ของครูคือ การบอกและการช่วยเหลือพัฒนาการทางจิตของเด็ก ครูจะต้องมีโอกาสดังกล่าวในสิ่งแวดล้อมที่เปิดและอิสระเท่าที่จะเป็นไปได้ เด็กจะมีรูปแบบการพัฒนาของตนเองภายในตัวเด็ก การแนะนำจากภายในตัวเด็กจะกำหนดทิศทางการเติบโตของเด็ก ดังนั้นอิสรภาพจึงเป็นสิ่งที่ช่วยให้อุปกรณ์พัฒนาตนเองได้

การมีโครงสร้างและระเบียบ

เด็กได้รับการยืนยันถึงความเป็นไปได้ของการหมุนเวียนกิจกรรมต่างๆ อย่างสมบูรณที่ใช้อุปกรณ์มอนเตสซอรี เด็กจะพบว่าทุกชิ้นที่เด็กต้องการจะฝึก เด็กจะเลือกเอง ไม่มีสิ่งใดที่แตกหรือขาดหายไป ไม่มีใครรบกวนขณะที่เขาทำงาน เด็กไม่เป็นเพียงผู้มีส่วนร่วมในการหมุนเวียนทำกิจกรรมเท่านั้น แต่เด็กจะเป็นส่วนหนึ่งในการรักษาระเบียบเหล่านั้นด้วย เช่น การเก็บอุปกรณ์เข้าที่เด็กหลังจากที่เล่นเสร็จแล้ว

ความจริงและธรรมชาติ

เด็กควรมีโอกาสอยู่ภายใต้ความจำกัดของธรรมชาติและความจริง เด็กควรเป็นอิสระจากสิ่งเพื่อฝันและภาพลวงตา ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ เพื่อให้เด็กได้พัฒนาระเบียบวินัยและความปลอดภัย เด็กต้องการสำรวจโลกทั้งภายนอกและภายใน เพื่อกลายเป็นผู้สังเกตที่มีความเข้าใจในชีวิต อุปกรณ์ต่างๆในห้องเรียนจะช่วยนำเด็กเพื่อให้สัมผัสกับความจริง ดูเย็น เตาอบ หรือโทรศัพท์ ทุกอย่างเป็นของจริง ไม่เพียงแต่วัสดุอุปกรณ์เป็นของจริงเท่านั้น แต่

จะต้องถูกออกแบบให้เด็กสามารถทำโดยไม่ผิดพลาด เช่น เฟอร์นิเจอร์ควรมีน้ำหนักเบา ให้เด็กยกได้ และในโลกแห่งความจริง ซึ่งไม่มีที่ใดที่ทุกคนจะมีของอย่างเดียวกัน ดังนั้นจะมีอุปกรณ์เพียงหนึ่งชิ้นในห้องเรียนเท่านั้น เด็กจะเรียนรู้การรอจนกระทั่งคนอื่นทำอุปกรณ์ชิ้นนั้นเสร็จ นอกจากนั้น Montessori ได้เน้นความสำคัญของการที่เด็กได้สัมผัสกับธรรมชาติ เนื่องจากมนุษย์เป็นของธรรมชาติ และโดยเฉพาะสำหรับเด็กที่ต้องการดึงพลังจากธรรมชาติเพื่อนำมาพัฒนาทางร่างกายและจิตวิญญาณ การจัดให้เด็กได้ใกล้ชิดธรรมชาติ เด็กจะเข้าใจ ซาบซึ้ง ความสอดคล้องกลมกลืน และความสวยงามที่มีอยู่ในธรรมชาติ และที่สำคัญกฎของธรรมชาติยังเป็นพื้นฐานของศาสตร์และศิลป์ทุกแขนง

อุปกรณ์มอนเตสซอรี

บางคนเข้าใจถึงว่าอุปกรณ์มอนเตสซอรีใช้สอนทักษะเด็กหรือให้ความรู้โดยผ่านการใช้ที่ถูกต้องเท่านั้น แต่อุปกรณ์มอนเตสซอรียังมีเป้าหมายภายใน เพื่อตอบสนองความต้องการภายในของเด็ก ช่วยในการพัฒนาตนเองของเด็ก และพัฒนาการทางจิตอีกด้วย อุปกรณ์เหล่านี้จะช่วยให้การเติบโตของเด็กโดยจัดสิ่งเร้าที่สามารถดึงดูดความสนใจและสามารถริเริ่มกระบวนการการใช้สมาธิได้ ซึ่งอุปกรณ์มอนเตสซอรีมีลักษณะสำคัญ 5 ประการ

1. ความยาก หรือความผิดพลาดที่เด็กอาจจะพบ จะต้องแยกอุปกรณ์ออกให้ มีมิติเดียว เช่น บล็อกที่จะแสดงให้เด็กดูจะมีความแตกต่างในเรื่องขนาดเพียงอย่างเดียวในบล็อกแต่ละชิ้น ไม่มีความแตกต่างกันในเรื่องสี, การออกแบบ เป็นต้น

2. อุปกรณ์จะมีการออกแบบหรือการใช้ประโยชน์เริ่มจากง่ายไปยาก

3. อุปกรณ์จะถูกออกแบบเพื่อเตรียมโดยอ้อมสำหรับการเรียนรู้ในอนาคต

4. อุปกรณ์จะแสดงความเป็นรูปธรรมของความคิด และค่อยๆแสดง

ความเป็นนามธรรมมากขึ้น

5. อุปกรณ์ที่ออกแบบให้ได้รับความรู้ด้วยตนเอง และสามารถควบคุมความผิดพลาดจากการใช้อุปกรณ์ด้วยอุปกรณ์เอง ในขณะที่ทำอุปกรณ์ เด็กจะสามารถเห็นข้อผิดพลาดและแก้ไขด้วยตัวเอง

พัฒนาการชีวิตชุมชน

การสร้างชุมชนของเด็กตามธรรมชาติเป็นผลที่น่าสนใจของการสอนแบบมอนเตสซอรี พัฒนาการนี้ถูกส่งเสริมจากลักษณะต่างๆของการสอนแบบมอนเตสซอรี ได้แก่

1. การมีความเป็นเจ้าของและความรับผิดชอบของเด็กที่ดูแลห้องเรียนมอนเตสซอรี เนื่องจากทุกๆสิ่งในห้องเรียนถูกจัดให้สอดคล้องกับความต้องการของเด็ก ทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญาและอารมณ์ ครูไม่มีความเป็นเจ้าของห้อง โต๊ะและเก้าอี้ไม่มีขนาดของผู้ใหญ่ อุปกรณ์ทุกชิ้นจัดเตรียมเหมาะสมกับขนาด และความสามารถของเด็ก เด็กจึงสามารถช่วยดูแลห้องเรียนในแต่ละวันได้ด้วยตนเอง เช่น การนำอุปกรณ์ใส่ในชั้น การเช็ดโต๊ะและดูแลต้นไม้และสัตว์

2. ความรับผิดชอบของเด็กเริ่มจากความรู้สึกที่มีต่อกัน เนื่องจากเด็กๆส่วนใหญ่ทำงานเป็นรายบุคคล โดยเฉพาะในปีแรกของการเรียน มีคนจำนวนมากไม่เข้าใจว่าการพัฒนาทางสังคมจะเกิดในห้องเรียนมอนเตสซอรีได้อย่างไร ซึ่ง Montessori จะให้อิสระแก่เด็กๆ ในการมีความสัมพันธ์เชิงสังคม การจำกัดพฤติกรรมจะเกิดขึ้นเมื่อเด็กแทรกแซงหรือรบกวนสิทธิของบุคคลอื่น โดยผ่านการให้อิสระอันนี้ เด็กจะมีความสนใจต่อบุคคลอื่นและปรารถนาจะช่วยเหลือผู้อื่น ซึ่งเกิดขึ้นตามธรรมชาติ

3. การพัฒนาชีวิตทางสังคม โดยมีการจัดชั้นเรียนมีเด็กหลายอายุ ซึ่งจะเป็นพื้นฐานของการช่วยเหลือกัน เด็กที่อายุมากกว่าก็จะช่วยเหลือเด็กที่อายุน้อยกว่า

แนวคิดทางการศึกษาแบบวอลดอร์ฟ

ประวัติของ Rudolf Steiner

Rudolf Steiner เป็นผู้ริเริ่มแนวคิดการจัดการศึกษาแบบวอลดอร์ฟ Steiner เป็นลูกชายของเจ้าหน้าที่สถานีรถไฟทางตอนใต้ของออสเตรีย เกิดเมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1861 ที่เมือง Kraljevic ซึ่งอยู่บนเขตแดนประเทศออสเตรียและฮังการี ปัจจุบันอยู่ในประเทศยูโกสลาเวีย Steiner ได้เข้าเรียนที่โรงเรียนทั่วๆไป ช่วงนั้นเขามีความสนใจธรรมชาติเป็นอย่างมาก และมีความมั่นใจที่จะค้นหาความจริงของชีวิตภายใน หรือที่เรียกว่า "ที่ของดวงจิตในมนุษย์" ซึ่งสิ่งนี้ปรากฏขึ้นมาเองจากการมีประสบการณ์การหยั่งรู้ และยังมีความขึ้นจากการค้นพบของโลกทางความคิดในเรขาคณิตอย่างมีความสุข Steiner ได้ให้สิ่งนี้เป็นสัญญาข้อแรกถึงสิ่งที่จะทำในอนาคต ในโรงเรียนมัธยม Steiner ได้ศึกษาวิทยาศาสตร์ แต่ Steiner ศึกษาด้วยวิธีการที่ตั้งเดิม แต่เอาไปสอนคนอื่นด้วยวิธีทางมนุษยศาสตร์ Steiner ยังคงทำเช่นนี้อย่างต่อเนื่อง จนเมื่อเข้าศึกษาต่อที่วิทยาลัยเทคนิคในมหาวิทยาลัยเวียนนา และได้ศึกษารากฐานของความรู้ต่างๆ อย่างกว้างขวาง นอกเหนือจากหลักสูตรวิทยาศาสตร์ที่เรียนแล้ว Steiner ยังมีความสนใจหลักในด้านปรัชญา ด้านวรรณกรรมและศิลปะอีกด้วย

การมีความสนใจร่วมกันระหว่างวิทยาศาสตร์และศิลปศาสตร์นำ Steiner ไปสู่แนวคิดของ Goethe และเมื่อ Steiner อายุได้ 23 ปี เขาได้รวบรวมงานทางวิทยาศาสตร์ของ Goethe ในการปรับปรุง "Deutsche National Literatur" ของ Kuerschener

ต่อมา Steiner ได้ทำงานที่ Weimar ในหอเอกสารเกอเธ่ในด้านวิทยาศาสตร์ของการเรียบเรียงงานด้านหนึ่งของผลงานของ Goethe และ Steiner ยังมีงานพิเศษที่สำคัญงานหนึ่งคือเป็นครูสอนพิเศษของเด็กที่มีความบกพร่องทางสมองคนหนึ่งในเวียนนา ทำให้ Steiner ได้รับประสบการณ์ที่สำคัญมากต่องานที่เกิดขึ้นในภายหลัง เวลาในระหว่างนั้นเขาก็ยังได้เขียนปรัชญาของตนเองชื่อว่า "Truth and Science" ทำให้ Steiner ได้รับปริญญาเอกจากมหาวิทยาลัย Restock และผลงานที่ชื่อว่า "Philosophy of Freedom" Steiner ได้นำเสนอว่า ความคิดเป็นอวัยวะที่จะรับรู้โลกทางจิตวิญญาณ Steiner มีความสนใจในสิ่งลึกลับที่ Steiner ต้องการมีประสบการณ์จากภูมิปัญญาของมนุษย์โดยผ่านการคิด หรือที่เรียกว่า "ประสบการณ์ลึกลับของความคิด"

งานในหอเอกสารของ Goethe ที่ Weimar เริ่มเมื่อ Steiner อายุ 29 ปี Steiner ได้ขยายความผลงาน "ทฤษฎีสี (Theory of Colour)" ของ Goethe อย่างละเอียด ต่อมาเมื่อทริพลอย่างลึกซึ้งต่อนักวาดภาพชาวรัสเซียที่ชื่อ Kandinsky ที่ Weimar Steiner ไม่มีโอกาสแสดงความคิดเกี่ยวกับประสบการณ์โลกทางจิตวิญญาณ จนในปี ค.ศ. 1897 Steiner ได้ถูกเชิญไปที่เบอร์ลิน เพื่อเป็นบรรณาธิการของ "Magazine for Literature" ซึ่งเกิดจากการรวมตัวกันของสังคมนักแสดง เพื่อสร้างการแสดงทันสมัยที่แตกต่างไปจากโรงละครแบบเดิม ที่นี้ Steiner ได้อุทิศตน เพื่อการแสดงและเป็นประสบการณ์ครั้งแรกของการจัดการเวที และ Steiner ได้แสดงความคิดหลายอย่างในนิตยสาร ในรูปแบบที่ปรับให้เข้ากับผู้อ่าน ที่เบอร์ลิน Steiner ได้มีโอกาสทำงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ที่ทำงานในมหาวิทยาลัยด้วย ทำให้ Steiner มีความเข้าใจยิ่งขึ้นอย่างลึกซึ้งถึงสภาพสังคมทั่วไป การทำสมาธิเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับ Steiner ในการสร้างประสบการณ์ของมนุษย์ โดยผ่านการเข้าถึงโลกทางจิตวิญญาณอย่างแท้จริง มากกว่าการใช้เพียงความคิด Steiner มีโอกาสครั้งแรกในการบรรยายกับผู้ฟังกลุ่มทางปรัชญา เมื่อ Count Brockdorff ได้อ่านบทความที่เกี่ยวกับเทพนิยายของ Goethe ชื่อว่า "The Green Snake and the Beautiful Lily" จากการพูดครั้งนั้นทำให้ Steiner ติดต่อกับกลุ่มปรัชญาเกือบ 10 ปี และในปี ค.ศ. 1909 Steiner ได้บรรยายเรื่อง "มนุษย์ปรัชญา" (Anthroposophy) ซึ่งมีเนื้อหาที่ขัดแย้งกับการกล่าวถึงการเกิดใหม่ ในศาสนาคริสต์และแนวโน้มทางปรัชญาอื่นๆ Steiner ได้ก่อตั้ง Anthroposophical Society (เป็นคำจากภาษากรีก) การกล่าวถึงมนุษย์ปรัชญา โดย Steiner ได้กล่าวว่า "มนุษย์ปรัชญามีรากในการรับรู้สิ่งต่างๆ เมื่อได้รับแล้ว ก็จะสามารถเข้าไปสู่โลกทาง

จิตวิญญาณ ส่วนกิ่งก้าน ใบไม้ ดอกและผลของมนุษย์ปรัชญาจะเติบโตอยู่ที่ทั้งตัวในชีวิตและการกระทำของเรา”

การเริ่มต้นการติดต่อด้านปรัชญาของ Steiner Steiner ได้ออกไปบรรยายอย่างอิสระในหลายที่ ซึ่งได้รับการช่วยเหลือจาก Maria von Sievers ซึ่งต่อมาได้แต่งงานกับ Steiner Steiner ยังได้ทำนิตยสารรายเดือนชื่อว่า "Lucifer" ซึ่งในนิตยสารฉบับนี้ Steiner ได้ตีพิมพ์ผลงานเกี่ยวกับมนุษย์ปรัชญา 2 ชิ้นแรกได้แก่ "Knowledge of the Higher World" และ "From the Akashic Chronicle" ผลงานชิ้นแรกได้เขียนอธิบายเกี่ยวกับหนทางของการริเริ่มการปฏิบัติ เพื่อไปสู่การพัฒนาอย่างต่อเนื่องสำหรับคนตะวันตก เนื้อหาในหนังสือจะตระหนักถึงอันตรายต่างๆ รวมไปถึงความยากลำบากในการริเริ่มและความต้องการที่จะนำขั้นตอน 3 ขั้นทางศีลธรรมสำหรับทุกคนมาใช้ ส่วนผลงานชิ้นที่ 2 เริ่มอธิบายเกี่ยวกับจักรวาล โลกและมนุษย์ ซึ่ง Steiner ได้อธิบายอย่างละเอียด Steiner ได้กล่าวถึงบางสิ่งบางอย่างเช่น ความทรงจำของโลก (Earth Memory หรือ Earth Aura) และความทรงจำนี้จะรับรู้ได้จากการหยั่งรู้ระดับจิตสำนึกที่ผ่านการฝึกฝน ซึ่งถือได้ว่าเป็นการตีความลักษณะใหม่ของประวัติศาสตร์มนุษย์ อย่างไรก็ตาม การตีความนี้ได้ให้สิ่งที่ค้นพบทั้งหมดของการสำรวจทางวิทยาศาสตร์สมัยใหม่ ระหว่างหลายปีของการทำงานกับสมาคมปรัชญา ระหว่างปี ค.ศ. 1902-1912 Steiner ได้เดินทางไปบรรยายกับ Sievers ทั่วยุโรป ซึ่ง Steiner ได้ศึกษาทางด้านศิลปะและสถาปัตยกรรมในทุกๆที่ที่ไป Steiner มีความต้องการที่จะแสดงมุมมองทางจิตวิญญาณในรูปแบบของศิลปะ และจากการช่วยเหลือของ Sievers ซึ่งเป็นนักแสดง ทำให้ Steiner ได้สร้างการแสดงเรื่อง " Drama of Eleusis" ของ Edouard Schure ที่มีวินิคในปี ค.ศ 1907 เป็นการแสดงที่เกี่ยวกับการต่อเนื่องของผลของการกระทำของกลุ่มคนที่กลับมาก่อเกิดใหม่ซ้ำแล้วซ้ำอีก โดยมีฉากแสดงถึง ดวงจิต จิตวิญญาณ และโลก ต่อมา Steiner ก็ได้พัฒนายูริธมี (Eurythmy) ซึ่งเป็นศิลปะการเคลื่อนไหวแขนงหนึ่ง โดยมีพื้นฐานมาจากท่าทางที่แผ่เสียงของคำพูด บันไดเสียงและจังหวะของดนตรี ซึ่งเป็นศิลปะแขนงใหม่ที่ใช้แสดงภาพของจิตและจิตวิญญาณในการแสดงของ Steiner

การศึกษาวอลดอร์ฟเกิดขึ้นจากความยุ่งเหยิงทางสังคมและเศรษฐกิจซึ่งเป็นผลของสงครามโลกครั้งที่ 1 มีความกังวลเกิดขึ้นถึงอนาคตของยุโรปหลังจากหลักฐานที่แสดงถึงความล่มสลายของรูปแบบทางสังคมที่ผ่านมาและเริ่มมองหาแนวทางใหม่ Emil Molt เป็นเจ้าของโรงงานยาสูบในสตูทการ์ต ประเทศเยอรมนีตระหนักถึงปัญหานี้เช่นกัน Molt ได้เชิญ Steiner ผู้ก่อตั้งมนุษย์ปรัชญา และในเวลานั้น Steiner ถือได้ว่าเป็นผู้นำคนหนึ่งในการเคลื่อนไหวเพื่อฟื้นฟูบูรณะสังคม โดยขอร้องให้ Steiner วางแผนจัดตั้งโรงเรียนสำหรับบุตรหลานของกรรมกรในโรงงานขึ้น หกเดือนต่อมา โรงเรียนวอลดอร์ฟ ได้เปิดขึ้นด้วยครู 12 คน ชั้นเรียน 8 ชั้น และนักเรียน 256 คน เมื่อเดือนกันยายน 1919

ความเชื่อพื้นฐานที่เกี่ยวกับเด็ก

การศึกษาตามแนวคิดทางการศึกษาแบบวอลดอร์ฟอยู่บนพื้นฐานแนวคิด มนุษยปรัชญา เป็นแนวคิดที่อธิบายถึงความรู้ที่เกี่ยวกับมนุษย์ในแง่มุมต่างๆ ในส่วนของแนวคิด ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการศึกษาแบบวอลดอร์ฟคือการอธิบายในเรื่อง พัฒนาการของมนุษย์ ซึ่งมี สาระแตกต่างจากแนวคิดอื่นๆ และยังเป็นที่มาสำคัญของการจัดการเรียนการสอนอีกด้วย

Steiner ได้อธิบายส่วนต่างๆที่ประกอบขึ้นเป็นมนุษย์ ได้แก่

1. รูปร่าง (Physical Body) หมายถึง ร่างกายทางกายภาพที่เป็นไปตามกฎของการมีอยู่ทางกายภาพ มนุษย์มีรูปร่างร่วมกับแร่ธาตุ
2. กายชีวิต (Ethereic Body หรือ Live Body) หมายถึงพลังที่อยู่ภายในทำให้เกิด การมีชีวิต มีการเจริญเติบโต ซึ่งพลังนี้จะไม่ปรากฏในแร่ธาตุ มนุษย์มีพลังชีวิตร่วมกับ พืชและสัตว์
3. กายแห่งความรู้สึก (Astral Body) หมายถึง ส่วนที่ความรู้สึกต่างๆ เช่น ความรู้สึก ความยินดี ความชอบ โดยความรู้สึกนี้จะเป็นการตอบสนองจากภายใน มนุษย์มีกายแห่ง ความรู้สึกร่วมกับสัตว์เท่านั้น
4. กายฉัน (Body of Ego) หมายถึง กายภายในที่พัฒนาความเป็นเอกลักษณ์บุคคล และ จะนำพามนุษย์ไปสู่ดวงจิตที่สูงขึ้น (higher soul of man) ซึ่งกายนี้จะทำงานร่วมกับรูปร่าง กายชีวิต และกายแห่งความรู้สึก กายนี้เป็นลักษณะเฉพาะที่มีอยู่ในมนุษย์เท่านั้น

ส่วนประกอบของมนุษย์เหล่านี้มีอยู่ในตัวของมนุษย์ทุกคนตั้งแต่เกิด โดยมีการพัฒนา แต่ละส่วนประกอบต่างๆตามวัยของมนุษย์ ซึ่งนำไปสู่การอธิบายถึงลำดับพัฒนาการของมนุษย์ ดังนี้

ช่วงที่-1 เมื่อเด็กได้ถือกำเนิดขึ้นในครรภ์ของมารดา รูปร่างของเด็กได้พัฒนาและ เติบโตขึ้นภายในครรภ์ ซึ่งเรียกได้ว่าเด็กอยู่ในการคุ้มครองจากรูปร่างของมารดา รกจะนำอาหาร และอากาศจากมารดาไปสู่ตัวเด็ก ในขณะที่นั้นถือได้ว่ารูปร่างของเด็กยังไม่เป็นอิสระ แต่ก็มี การพัฒนาอยู่ภายใน จนในที่สุดเมื่อรูปร่างของเด็กเป็นอิสระ เด็กทารกก็จะพร้อมออกมาสู่โลก

ช่วงที่ 2 เด็กตั้งแต่แรกเกิด - 7 ปี เมื่อทารกออกมาเผชิญโลกภายนอกกลายเป็น อิสระ ซึ่งขณะเดียวกัน กายชีวิต กำลังพัฒนาพลังภายใน อยู่ภายใต้การคุ้มครองจากรูปร่าง ความรู้สึก และก่อนที่กายชีวิตจะเป็นอิสระ กายชีวิตจะมีพลังแห่งชีวิต ทำงานให้กับรูปร่าง ทำให้ เด็กในช่วงวัยนี้มีอัตราการเติบโตอย่างรวดเร็วเมื่อเทียบกับช่วงวัยอื่น และเมื่อกายชีวิตจะเป็น อิสระ เด็กจะมีอายุประมาณ 7 ปี กายชีวิตจะทำงานกับรูปร่าง เป็นผลทำให้เกิดฟันแท้ ซึ่งเป็น ส่วนที่แข็งที่สุดในรูปร่าง ขึ้นมาแทนที่ฟันชุดแรก และเป็นสิ่งที่ปรากฏเป็นครั้งสุดท้ายในช่วงนี้

ช่วงที่ 3 เด็กอยู่ในช่วง 7-14 ปี ในช่วงนี้ กายชีวิตเป็นอิสระ กายชีวิตนั้นนอกจากจะมีพลังแห่งชีวิตที่ใช้ในการเติบโตแล้ว ยังมีพลังที่จะทำให้เกิดความทรงจำ ความเคยชิน หรือนิสัยอีกด้วย ดังนั้นเด็กในวัยนี้จึงเป็นวัยที่พร้อมในการเรียนรู้สิ่งต่างๆ ด้วยการสอน ส่วนกายแห่งความรู้สึก ยังไม่เป็นอิสระ แต่จะค่อยๆ พัฒนาขึ้นและส่งผลกับอารมณ์ของเด็กในช่วงวัยนี้ ระดับคุณภาพอารมณ์ของเด็กจะมีความละเอียดอ่อนมากขึ้น และเมื่อกายแห่งความรู้สึกเป็นอิสระ จะแสดงผลในช่วงวัยหนุ่มสาว อวัยวะการสืบพันธุ์จะสมบูรณ์เต็มที่

ช่วงที่ 4 เด็กจะอยู่ในช่วง 14 - 21 ปี ในช่วงนี้ กายแห่งความรู้สึกของเด็กเป็นอิสระ อารมณ์ที่แสดงออกมามีความละเอียดอ่อนเหมือนกับผู้ใหญ่คนหนึ่ง ขณะนั้น กายชั้นยังไม่เป็นอิสระแต่ส่งผลกับเด็กในช่วงวัยนี้ ทำให้เด็กเริ่มตระหนักในความเป็นตัวตนของตนเอง มีความคิดต่อสิ่งต่างๆ ซึ่งการคิดเป็นความสามารถในการแยกตนเองออกจากสิ่งต่างๆ ที่พิจารณาได้ จนเมื่ออายุย่างเข้า 21 ปี กายชั้นจะเป็นอิสระ ลักษณะที่ปรากฏจาก กายชั้นจะเป็นผลพวงมาจากการพัฒนากายต่างๆ ทั้งสามที่ผ่านมา และในช่วงอายุต่อไปหลังจากนี้ กายชั้นจะช่วยพัฒนากายทั้งสามส่วนแรกอีกด้วย

สำหรับการศึกษาปฐมวัยซึ่งจะเน้นที่เด็กในช่วงวัยที่ 2 คือในช่วงอายุ แรกเกิด - 7 ปี ซึ่งเป็นวัยที่รูปร่างกายเป็นอิสระ และทำงานร่วมกับกายชีวิต ทำให้เกิดการพัฒนาร่างกายอย่างรวดเร็ว เมื่อเด็กเกิดมาสัมผัสกับโลกที่ตนไม่เคยสัมผัสมาก่อน ซึ่งเด็กจะต้องเรียนรู้สิ่งต่างๆ บนโลกมากมาย วิธีที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์เพื่อจะเรียนรู้โลกได้คือ การเลียนแบบ (imitation) ซึ่งธรรมชาติของเด็ก เด็กจะเปิดรับและซึมซาบต่อทุกสิ่งทุกอย่าง เข้ามาในตัวเด็ก ตัวเด็กเป็นเสมือนอวัยวะประสาทสัมผัส (sense being) อวัยวะประสาทสัมผัสเหล่านี้เป็นเพียงเครื่องมือหนึ่งสำหรับเด็กเท่านั้น ซึ่งจะต้องอาศัยพลังเจตจำนงประกอบ เนื่องจากบางครั้งก็ตามองแต่ก็ไม่เห็น การเห็นจึงเกิดจาก ตามองสิ่งหนึ่ง และจะต้องมีพลังเจตจำนง เป็นพลังภายในที่จะใช้สายตายึดกุมสิ่งที่เห็นได้ พลังเจตจำนงที่ใช้ร่วมกับความประทับใจจากการรับรู้ทางประสาทสัมผัสจะช่วยนำประสบการณ์เข้าไปในตัวเด็กอย่างลึกซึ้ง และเด็กก็จะถ่ายประสบการณ์เหล่านั้นออกมาโดยการเลียนแบบ ผ่านรูปร่างกาย การที่เด็กเลียนแบบสิ่งต่างๆ ที่รับรู้ เด็กจะใช้พลังเจตจำนงประกอบในการเลียนแบบนั้นด้วย พลังเจตจำนงไม่ได้เป็นเพียงแต่ความตั้งใจที่จะทำ แต่เป็นความสามารถที่จะดำเนินการกระทำนั้นอย่างต่อเนื่อง การที่เด็กได้มีโอกาสลงมือกระทำสิ่งต่างๆ จึงเป็นการที่เด็กได้พัฒนาพลังเจตจำนง และเนื่องจากการทำงานร่วมกับกายชีวิต ซึ่งทำให้เกิดการเจริญเติบโตของร่างกาย พลังเจตจำนงจะมีผลต่อการพัฒนารูปร่างกายของเด็กด้วย พลังเจตจำนงช่วยพัฒนาความสามารถของอวัยวะต่างๆ ในร่างกายของเด็ก ที่ยังพัฒนาไม่สมบูรณ์ การให้เด็กลงมือ

กระทำสิ่งต่างๆด้วยตนเอง โดยใช้การเคลื่อนไหวแขนขา จะทำให้กล้ามเนื้อแขนขาเด็กแข็งแรง สามารถควบคุมการใช้แขนขาได้ดี และยังส่งผลต่อสุขภาพภายในอีกด้วย นอกจากนี้ สิ่งแวดล้อมต่างๆที่จัดสำหรับเด็กตามแนวทางการศึกษาแบบวอลดอร์ฟได้คำนึงถึงสิ่งต่างๆที่จะ มีผลต่อการพัฒนาอวัยวะต่างๆในร่างกายของเด็กทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นสี แสง เสียง ของเล่น

ในช่วงวัยนี้เป็นช่วงที่พลังเจตจำนงพัฒนา ดังนั้นหากไม่ได้มีการตระหนักถึง ความสำคัญนี้ อาจทำให้เด็กพัฒนาพลังเจตจำนงในทางลบได้ เช่น การปล่อยให้เล่นเกม หรือ ดูทีวี หรือให้เด็กนั่งเรียนหนังสือ แม้ว่าเด็กจะสามารถทำได้ แทนที่พลังจากกายชีวิต จะช่วยพัฒนา การเจริญเติบโต ทำให้เด็ก กลับนำไปใช้กับการจดจำ และใช้ในการทำงานเพียงบางส่วนของ ร่างกายเท่านั้น เช่น สายตาที่ใช้ดูทีวี นิ้วมือที่คอยกดเครื่องเล่น ทำให้เด็กมีร่างกายไม่แข็งแรงแขน ขาสลับ และมีผลต่อการเรียนรู้ในอนาคต เนื่องจากร่างกายที่สมบูรณ์จะเป็นที่อยู่ที่ดีสำหรับจิตที่ดี และนำไปสู่ความคิดที่ดีต่อโลกต่อไป

นอกจากนั้นความเชื่อพื้นฐานที่เกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์ในภาพรวมแล้ว Steiner ได้อธิบายพื้นฐานทางอารมณ์ (Temperament) ที่ทำให้เด็กมีความแตกต่างกันแต่ละบุคคล ซึ่ง Steiner ได้ชี้ไว้ว่า พื้นฐานทางอารมณ์ของคนเราจะแสดงออกมาทั้งในคุณสมบัติทางกายและ จิตใจ มี 4 แบบ ได้แก่

1. เจ้าอารมณ์ (Choleric) เด็กเจ้าอารมณ์มักจะเป็นเด็กตัวเตี้ยป้อม ลำคอหนา ศีรษะ กลมตั้งแข็งที่อยู่ทีโหด มีความทรหดอดทน มีพลังงานมากมายที่ใช้ไม่รู้จักหมด ถือตนเองเป็น ศูนย์กลางทำให้เด็กแบบนี้ไม่ชอบเข้าสังคม จะมีอิทธิพลเหนือเพื่อนในกลุ่ม มักเป็นหัวใจใน กิจกรรมกลุ่ม ไม่ประทับใจอะไรง่ายๆ ถ้าโดนยั่วให้โกรธก็จะระเบิดอารมณ์ออกมาเหมือนภูเขาไฟ และสามารถแปรเป็นความคลุ้มคลั่งได้ง่าย

2. ร่าเริง (Sanguine) รูปร่างของเด็กแบบนี้จะมีสัดส่วนที่ปกติที่สุด มือและเท้าเล็กแต่ คล่องแคล่วไม่อยู่นิ่ง ประทับใจทุกสิ่งทุกอย่างที่ผ่านเข้ามา ไม่สามารถจดจ่อกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้นาน รักความสนุกสนาน และชอบเข้าสังคม

3. เฉยเมย (Phlegmatic) เด็กเฉยเมยจะมีรูปร่างอ้วนเตี้ย ขอบนอน และไม่ชอบทำอะไร จนบางครั้งต้องกระตุ้นด้วยการใช้เสียงดัง จะมึนอารมณ์ มักจะเล่นกับเพื่อนที่เงียบๆ เรียบร้อย ไม่โลดโผน ชอบร้องประสานเสียงและชอบทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น

4. ช่างคิด (Melancholic) รูปร่างของเด็กแบบนี้จะสูงกว่าเด็กวัยเดียวกัน แขนขา เก้งก้าง ศีรษะเล็ก ไหล่สูง ผิวซีดเขียว ประสบการณ์ทุกอย่างจะฝังลึกอยู่ในใจเด็ก ทำให้เด็กเฝ้าแต่ คุ่นคิด ถึงแม้ว่าความช่างคิดจะทำให้ประสบการณ์ภายในใจมีมากมายและน่าสนใจ แต่เด็ก

เหล่านี้ จะไม่กล้าที่จะเปิดเผยความคิดนี้ออกมา เด็กหมกมุ่นอยู่กับตนเอง มักชอบเล่นคนเดียว ชอบอ่านหนังสือ มีพรสวรรค์ทางด้านดนตรี การแต่งกลอนและการวาดภาพ ซึ่งเด็กแบบนี้จะไม่ชอบเข้าสังคม

เด็กแต่ละคนอาจจะมีพื้นฐานทางอารมณ์มากกว่า 1 แบบ ขึ้นอยู่กับอัตราส่วน การผสมผสานพื้นฐานทางอารมณ์แต่ละแบบ หากเด็กมีพื้นฐานทางอารมณ์แบบหนึ่ง ซึ่งมีอัตราส่วนมากกว่าแบบอื่นๆ คุณสมบัติทางกายและจิตก็จะปรากฏในเด็กจะมากกว่า แบบที่มีอัตราส่วนน้อย อย่างไรก็ตามก็ดี อัตราส่วนนี้ก็ไม่ดำรงอยู่ตลอดชีวิต แต่จะมีการเปลี่ยนแปลงเมื่อเด็กโตขึ้น

หลักสูตร

สำหรับการจัดการเรียนการสอนในระดับชั้นอนุบาลไม่ได้มีการกำหนดหลักสูตรไว้อย่างแน่นอนตายตัว ครูจะมีการศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็ก ตามหลักมนุษยปรัชญา และแนวทางการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนอนุบาลเท่านั้น

วัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา

การพัฒนามนุษย์ให้บรรลุศักยภาพสูงสุดที่ตนมี และสามารถกำหนดความมุ่งหมายและแนวทางแก่ชีวิตของตนได้อย่างอิสระตามกำลังความสามารถของตน โดยให้มนุษย์ได้มีโอกาสเรียนรู้ และค้นพบเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับชีวิตด้วยตนเอง จากการศึกษา มนุษยปรัชญา ซึ่งได้อธิบายเกี่ยวกับมนุษย์ และเชื่อมโยงมนุษย์กับทุกสรรพสิ่งในโลกและจักรวาล การเชื่อมโยงนี้เพื่อให้มนุษย์ยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง แต่เป็นการสอนให้มนุษย์รู้จักจุดยืนที่สมดุลของตนเองในโลก โดยผ่านกิจกรรมทางพลังเจตจำนง ผ่านอารมณ์ความรู้สึก และผ่านการคิด

เนื้อหาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

สำหรับแนวคิดทางการศึกษาแบบวอลดอร์ฟ บุษบง ตันติวงศ์ (2542) ได้กล่าวว่า ไม่มีมีการกำหนดเนื้อหาในการสอนที่แน่นอนตายตัว ถ้าพิจารณาเนื้อหาในแง่วิชาต่างๆ จะสามารถแบ่งได้ดังนี้

ภาษา

สำหรับระดับอนุบาล ภาษาพูดเป็นสิ่งสำคัญที่สุด เนื่องจาก ภาษาพูดสามารถสื่อเข้าไปถึงดวงจิตของเด็ก ครูทุกคนต้องผ่านการฝึกฝนการพูดในหลักสูตรฝึกหัดครู เพื่อให้พูดได้ชัดเจน มีศิลปะในการใช้ภาษาได้อย่างไพเราะ ลึกซึ้ง เด็กจะคุ้นเคยและสั่งสมความรู้สึกซาบซึ้งในความงดงามของรูปแบบและจังหวะของภาษา ครูจะใช้นิทาน และคำประพันธ์เพื่อให้เด็กได้สัมผัสอารมณ์ ความรู้สึกที่สามารถสื่อจากครูผ่านภาษาได้ เทพนิยายเป็นสิ่งที่ครูใช้ใน

การเล่นนิทาน เนื่องจากนิทานแฝงภูมิปัญญาและความจริงทางจิตใจที่เด็กเห็นภาพได้ ครูจะเล่านิทานปากเปล่าโดยอาจจะเล่าประกอบการเล่นนิ้วมือหรือหุ่น และจะไม่ใช่สื่อมากจนจำกัดจินตนาการของเด็ก ภาษาพูดของครูจะกระตุ้นให้เด็กสร้างจินตนาการภายในใจของแต่ละคน เด็กจะซึมซาบเรื่องราวของเทพนิยายผ่านภาษาที่ไพเราะ จังหวะการเล่าที่นุ่มนวล ความประทับใจในสิ่งที่ดึงมาจากนิทานจะฝังลึกเข้าไปในดวงจิตของเด็ก

คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์

เนื่องจากประสบการณ์ทุกอย่างในชีวิตประจำวัน ในธรรมชาติ และในมนุษย์ จะมีคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์แฝงอยู่ ซึ่งมิได้มีแต่เนื้อหาเฉพาะส่วนที่เป็นแนวคิดเท่านั้น แต่ยังมีส่วนที่เป็นความรู้สึกรวมอยู่ด้วย ของเล่นที่เป็นวัสดุทำธรรมชาติ เช่น แท่งไม้ ก้อนหิน กววด ผ้า เขือก ที่ครูคัดเลือกและจัดทำเป็นของเล่นให้แก่เด็ก นอกจากแสดงให้เห็นความงดงาม และนำมาหัดจรรยาของธรรมชาติแล้ว ยังให้แนวคิดพื้นฐานทางเรขาคณิตเกี่ยวกับลักษณะของสิ่งต่างๆของวัตถุ และสิ่งต่างๆรอบตัว เมื่อเด็กได้จัดเก็บของเล่นเหล่านั้น เด็กจะได้ฝึกทักษะการจำแนก และจัดกลุ่มสิ่งของ กิจกรรมประจำวันตามหลักการทำซ้ำ ตามจังหวะที่สม่ำเสมอและการเคารพและน้อมรับธรรมชาติจะทำให้เด็กได้เรียนรู้ทักษะวิทยาศาสตร์จากการสังเกต และทำนายความเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติรอบๆตัวทุกวัน นอกจากนี้เด็กจะได้แนวคิดในเรื่องของเวลา และทักษะการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ ทั้งในตัวและในธรรมชาติ การทำสวน เก็บเกี่ยว ทำอาหาร และบริการอาหาร จะช่วยให้เด็กเรียนรู้ทักษะการวัดและนับ รวมทั้งแนวคิดพื้นฐาน ด้านการวัดและจำนวน เด็กได้เรียนรู้ทักษะด้านการจัดกระทำ ข้อมูล สื่อความหมาย และลงความเห็นข้อมูล จากการเล่าเหตุการณ์ตามลำดับ และการอภิปรายความเปลี่ยนแปลงผลผลิตจากแปลงพืชผักภายในโรงเรียนและชุมชน

ศิลปะ

ได้แก่ ศิลปะการวาดภาพ ระบายสี และการปั้น เพื่อให้เด็กมีประสบการณ์เกี่ยวกับสี เนื่องจากสีจะเป็นสื่อสำหรับประสบการณ์ของดวงจิตของเด็ก การใช้สีเป็นการจูงใจให้เด็กเกิดจินตนาการและการพัฒนาการมองเข้าไปในความรูสึก ครูจะส่งเสริมให้เด็กระบายสี ปั้นขี้ผึ้ง และมีความสุขกับสี โดยไม่จำเป็นต้องวาดหรือปั้นเลียนแบบของจริง

ดนตรี

กิจกรรมดนตรี จัดขึ้นเพื่อนำมาใช้ดนตรีพัฒนากายและจิตของเด็ก ให้สมดุลกลมกลืน เสียงมีความสัมพันธ์กับความรู้และเป็นประสบการณ์ของดวงจิต เพลงที่เหมาะสมสำหรับเด็กคือทำนองเพลงเพนทาโทนิค (Pentatonic) ประกอบด้วยโน้ต 5 ตัว คือ เร มี ซอล ลา ที่ทำให้เกิดเสียงเพลงที่นุ่มนวล เด็กสามารถร้องได้ง่าย ทำให้เด็กเกิดความรู้สึกสงบภายในจิตใจ

จะพบว่าในเพลงพื้นบ้านของทุกวัฒนธรรมเป็นทำนองเพนทาโทนิค ตามทฤษฎีของ Steiner กล่าวว่ทำนองเพลงเพนทาโทนิค เป็นเสียงที่กลมกลืนกับธรรมชาติ ทำให้มนุษย์รู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับจักรวาล และจิตวิญญาณในระดับสูงของตน ดังนั้นเพลงที่ครูใช้ในกิจกรรมประจำวัน มักมีทำนองเพลงเพนทาโทนิค

การเคลื่อนไหวแบบยูริธมี

ยูริธมี (Eurythmy) เป็นศิลปะการเคลื่อนไหวที่ Steiner ได้พัฒนาขึ้น เป็นศิลปะการเคลื่อนไหวร่างกายที่แสดงให้เห็นกฎเกณฑ์และโครงสร้างภายในของภาษาพูดและดนตรี ยูริธมีจึงมีอีกชื่อหนึ่งว่า "เสียงพูดและดนตรีที่แสดงมองเห็นได้" การฝึกยูริธมีช่วยฝึกระเบียบและความกลมกลืน ทั้งกายและจิตระดับต่างๆ ยูริธมีสำหรับเด็กอนุบาลจะเป็นคำกลอนที่ผูกเป็นนิทาน หรือเรื่องเล่าสั้นๆ ที่ให้เด็กทำท่าประกอบ ท่าทางที่ออกมาจะมีความสมดุล เปรียบเสมือนกับมีท่าที่เป็นลมหายใจเข้าและลมหายใจออก เด็กจะเรียนยูริธมีสัปดาห์ละครั้ง โดยมีครูพิเศษที่ผ่านการฝึกหัดมาโดยเฉพาะเป็นผู้สอน

งานปฏิบัติ หัตถกรรม และงานทำสวน

งานปฏิบัติทำให้หลักสูตรวอลดอร์ฟมีความสมดุลระหว่างวิชาที่ใช้พลังสมองและวิชาที่ต้องใช้มือ แขน ขา ตามทฤษฎีพัฒนาการของ Steiner กล่าวว่ เด็กแรกเกิดถึง 7 ปี จะพัฒนาระบบประสาทผ่านการเคลื่อนไหวร่างกาย มือ แขน ขา เด็กจะต้องมีประสบการณ์ที่ได้รับความรู้สึก 4 ด้านแรก คือ ความรู้สึกจากการสัมผัส ความรู้สึกแห่งชีวิต ความรู้สึกจากการเคลื่อนไหว และความรู้สึกสมดุลของร่างกาย เพื่อจะเป็นพื้นฐานที่ดีสำหรับพัฒนาการความรู้สึกในช่วงอายุต่อไป

การจัดการเรียนการสอน

ในห้องเรียนอนุบาล เปรียบเหมือนกับบ้านหลังใหญ่ จะมีเด็กอายุตั้งแต่ 3 ปีครึ่ง - 6 ปี อยู่ด้วยกันในห้อง มีครูเปรียบเสมือนแม่ ทำงานต่างๆ ในห้องเรียน เช่น ทำอาหาร ทำขนม ล้างจาน รีดผ้า กวาดและทำความสะอาด การที่ครูทำงานต่างๆ พลังความคิด ความรู้สึก และเจตจำนงของครูจะถูกถ่ายทอดไปที่เด็ก สิ่งสำคัญที่สุดคือ ขณะที่ครูทำงานจะให้รูปแบบของกิจกรรมที่พัฒนาเจตจำนง แต่ไม่ใช่กิจกรรมที่เกิดจากความต้องการของครู แต่จะต้องเกิดจากความเป็นตัวของตัวเองของครู ซึ่งสิ่งนี้เองจะทำให้เด็กเกิดความรู้สึกอยากทำด้วย นอกจากงานบ้านต่างๆ ที่ครูทำในห้องเรียน ยังมีการจัดกิจกรรมอื่นๆ ดังนี้

การเล่น

การเล่นเป็นกิจกรรมที่สำคัญมากในการจัดการศึกษาแบบวอลดอร์ฟ เนื่องจากการเล่นจะช่วยให้เด็กสามารถพัฒนาพลังเจตจำนงได้ด้วยตนเอง การเล่นในระยะแรกจะเป็นการเล่นแบบจากตัวอย่างที่เห็นจากโลกภายนอก ถ่ายทอดออกมาด้วยพลังภายในด้วยตัวเด็กเอง เด็กจะตั้งใจและมีสมาธิจดจ่อกับการเล่นของตน ซึ่งการเล่นจะนำไปสู่จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ในภายหลัง ดังนั้นการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้ออำนวยการเล่นของเด็กจึงเป็นสิ่งสำคัญ ของเล่นที่จัดให้สำหรับเด็กจะเป็นของเล่นที่ทำมาจากวัสดุธรรมชาติในห้องถื่น ไม่ใช่ของเล่นที่มีรูปแบบตายตัวหรือสำเร็จรูป เช่น กิ่งไม้ หน่อไม้ เมล็ดพืชต่างๆ ผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ เปลือกหอย เป็นต้น ในการเล่นของเด็ก เด็กจะสามารถจินตนาการวัสดุที่เรียบง่ายเหล่านี้ให้เป็นอะไรก็ได้ตามที่ต้องการ เด็กเป็นผู้กำหนดการเล่น ผิดกับของเล่นที่มีรูปแบบที่ตายตัว หรือของเล่นสำเร็จรูป ซึ่งจะกำหนดวิธีเล่นให้เด็ก

กิจกรรมสีน้ำ

กิจกรรมสีน้ำมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เด็กได้มีประสบการณ์เกี่ยวกับสี โดยเริ่มให้เด็กสัมผัสกับสีด้วยตนเอง การระบายสีจะช่วยให้เด็กเห็นวิธีที่สีใหม่ๆ เกิดขึ้น เมื่อสี 2 สีหรือมากกว่านั้น เลื่อนไหลเข้าหากัน เด็กจะตื่นเต้นกับการได้เฝ้าดูกระบวนการก่อเกิดโลกแห่งสีด้วยตนเอง ไม่ใช่เพื่อการวาดเป็นรูปร่างสิ่งใดสิ่งหนึ่งเท่านั้น สีที่ใช้กับเด็กจะมี 3 สี ได้แก่ สีเหลือง สีแดง และสีน้ำเงิน ซึ่งเด็กจะมีอิสระในการระบายสีใดก็ได้ในกระดาษที่เตรียมไว้ให้ ซึ่งในการระบายสีน้ำ การเลื่อนไหลเข้าหากันของสีที่ต่างกันทำให้เกิดสีใหม่ ซึ่งสีใหม่ที่ได้อีกยังมี ความแตกต่างไปตามโทนสี เช่น สีเขียวเกิดจากการเลื่อนไหลของสีเหลืองกับสีน้ำเงิน แต่สีเขียวที่ปรากฏอาจจะเป็นสีเขียวอมเหลือง หรือสีเขียวอมฟ้า ตามสัดส่วนปริมาณของสีที่แตกต่างกัน จะเห็นได้ว่าเด็กเรียนรู้ทฤษฎีสีจากปรากฏการณ์การเกิดของสีต่างๆ ที่เด็กได้ลงมือระบายสีน้ำอย่างอิสระ โดยไม่ได้สอนหรือบรรยายทางวิชาการ

ก่อนเริ่มระบายสี เด็กจะต้องผ่านขั้นตอนของการเตรียมอุปกรณ์ โดยครูจะเปิดโอกาสให้เด็กเข้ามามีส่วนร่วมในการเตรียมอุปกรณ์ด้วย เช่น ให้เด็กช่วยแบ่งสี ช่วยตัดกระดาษ หรือช่วยตัดวางอุปกรณ์ต่างๆ เป็นต้น อุปกรณ์ที่ใช้ในการทำกิจกรรมสีน้ำได้แก่ กระดาษวางกระดาษ กระดาษที่แช่น้ำหมาดๆ ซึ่งจะวางบนแผ่นกระดาษ พู่กันใหญ่ แก้วน้ำ สำหรับล้างพู่กัน และผ้าเช็ดพู่กัน

ในขณะที่ระบายสี มีขั้นตอนในการระบายสีน้ำสำหรับเด็กคือ ทุกครั้งที่จะใช้พู่กันจุ่มสี จะต้องล้างพู่กันในชามน้ำให้สะอาด และเช็ดพู่กันบนผ้าที่เตรียมไว้

กิจกรรมสีเทียน

โดยธรรมชาติเด็กอายุ 2 ปี เริ่มที่จะขีดเขียน ในห้องเรียน ครูจะจัดเตรียมสีเทียนที่มีลักษณะเป็นก้อนสีเหลี่ยม ทำมาจากขี้ผึ้งธรรมชาติ มีกลิ่นหอมเนื่องจาก เด็กจะสามารถระบายได้เต็มหน้ากระดาษได้ง่ายกว่าการใช้สีเทียนเป็นแท่ง เด็กจะใช้ขอบระนาบของสีทำให้เกิดเป็นแถบสี มากกว่าจะใช้มุมของก้อนสีเทียนขีดเขียนเป็นเส้น ภายในแถบสีแต่ละสี จะให้รูปฟอร์มที่แตกต่างกันโดยธรรมชาติ ปรากฏจากความต้องการที่จะให้ภาพนั้นชัดเจนและซับซ้อน การทำกิจกรรมสีเทียนจะช่วยให้ภายในจิตใจของเด็กสมบูรณ์ และช่วยส่งเสริมความสามารถทางศิลปะของเด็กที่มีติดตัวมาตั้งแต่เกิด นอกจากนั้นกิจกรรมนี้จะช่วยสะท้อนระดับจิตสำนึกของเด็กในขณะนั้น เช่น เด็กอายุ 3 ปีขึ้นไป จะเริ่มวาดวงกลม และกากบาทรวมกัน โดยวาดกากบาทให้อยู่ภายในวงกลมแล้ว อาจปรากฏในรูปแบบที่หลากหลาย จนในที่สุดได้มีการเปลี่ยนรูปในช่วงอายุประมาณ 4-5 ปี จากภาพปรากฏเป็นจุด และเป็นเส้นกากบาท ไปสู่การเปลี่ยนรูป ที่มีเส้นขีดออกมาเป็นรัศมีที่แผ่ออก จากจุดศูนย์กลาง ซึ่งสะท้อนถึงความเป็น "ฉัน" ที่แสดงออก

กิจกรรมปั้นขี้ผึ้ง

ขี้ผึ้งให้ประโยชน์หลายอย่างมากว่าดินเหนียว เนื่องจากขี้ผึ้งมีกลิ่นหอม ไม่เหนียวเหนอะหนะ สามารถใช้ซ้ำแล้วซ้ำอีกได้ และมีความเกี่ยวข้องกับความปลอดภัย เด็กจะใช้มือให้ความอบอุ่นแก่ขี้ผึ้งก้อนเล็กๆ ทั้งมือและขี้ผึ้งก็จะอุ่น แตกต่างกับดินเหนียว ซึ่งจะเย็นและยังดึงความอบอุ่นในร่างกายไป ในการจัดการสอนตามแนวคิดทางการศึกษาแบบวอลดอร์ฟ ครูจะจัดให้เด็กทำกิจกรรมดินเหนียวเมื่อเด็กอายุมากกว่า 9 ปี ส่วนขี้ผึ้งจะเหมาะกับเด็กเล็กมากกว่า สำหรับเด็กเล็กหรือในสถานที่ที่มีอากาศเย็น ขี้ผึ้งอาจจะแข็งเกินไปสำหรับเด็กที่จะปั้น ดังนั้นเด็กจะต้องให้ความอบอุ่นด้วยความพยายามของตัวเองแก่ก้อนขี้ผึ้ง เพื่อให้ก้อนขี้ผึ้งอ่อนตัว จนสามารถปั้นเป็นรูปร่างต่างๆได้

กิจกรรมวงกลม

กิจกรรมวงกลมเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมในชั้นเรียนอนุบาล ซึ่งเป็นช่วงเวลาแห่งความสุข ความร่าเริง แผ่ความสงบและปลอดภัย ในการจัดกิจกรรมวงกลม จะต้องคำนึงถึงความต้องการของเด็กที่มีอายุแตกต่างกัน ระเบียบ และประเพณีตามฤดูกาล เนื้อหาที่ใช้ควรมีความเป็นเอกภาพ คือมีหัวเรื่องเพียงเรื่องเดียว ลักษณะเด่นที่สุดของเนื้อหาคือจะเป็นไปตามฤดูกาลของปี เป็นสิ่งต่างๆที่เป็นธรรมชาติรอบตัว เช่น ต้นไม้ สัตว์ หรือเป็นเรื่องราว ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติในแต่ละฤดูกาล ในการวางแผนการจัดกิจกรรม ควรจะจัดให้มีการแสดงออกของอารมณ์ในชั่วที่ต่างกัน เช่น ร่าเริงและเศร้า ขบขันและสงบ หรือหนักแน่นและนุ่มนวล เป็นต้น นอกจากนั้นก็ควรจัดให้มีการเคลื่อนไหวในชั่วที่ต่างกันอีกด้วย เช่น เร็วและช้า ขึ้นและลง โห่และเล็ก เป็นต้น ซึ่งชั่วเหล่านี้เป็นพลังเคลื่อนไหวที่มีชีวิตของกิจกรรมนี้

การเล่านิทาน

เป็นกิจกรรมรวมกลุ่มกิจกรรมหนึ่ง เนื้อหาของนิทานและบรรยากาศ ในขณะที่เล่านิทานมีความสำคัญมากสำหรับเด็ก การเล่านิทานอาจจะเป็นการเล่าปากเปล่า หรือเป็นการเล่าประกอบหุ่นก็ได้ จุดที่ครูควรตระหนักในการเล่านิทานคือ สิ่งที่ต้องระวังกำลังทำทุกประโยคควรบอกถึงการกระทำที่ตีบหน้าจากการกระทำหนึ่งไปอีกการกระทำหนึ่ง เวลาบรรยายถึงการกระทำควรมีการพรรณนาให้เห็นภาพชัดเจนมีรายละเอียดเพียงพอที่จะเข้าใจจินตนาการของเด็ก แต่ต้องระวังไม่ให้มากเกินไป ในการคัดเลือกนิทานครูจะต้องระลึกเสมอว่า เราจะต้องมอบบางสิ่งบางอย่างให้แก่หัวใจของเด็กด้วย นิทานที่นำมาเล่าในชั้นอนุบาลจะเป็นนิทานประเภทเทพนิยายหรือนิทานปรัมปรา ซึ่ง Steiner เชื่อว่านิทานประเภทนี้เหมาะกับระดับจิตสำนึกของเด็กที่อยู่ในภาวะกึ่งฝัน นิทานประเภทนี้จะแฝงความเข้าใจทางนามธรรมให้กับเด็ก โดยไม่รู้ตัว ภาพของเจ้าชาย เป็นตัวแทนของ "ความดี" ที่ฝ่าฟันหรือต่อสู้กับอุปสรรคหรือปีศาจ ซึ่งเป็นตัวแทนของ "ความชั่วร้าย" จนได้รับชัยชนะ ซึ่งเป็นบทสรุปที่ว่า "ความดีชนะความชั่วร้าย" แต่ครูจะไม่สรุปข้อคิดจากนิทานใดๆเลยให้กับเด็ก จินตภาพในนิทานเป็นประสบการณ์ภายในจิตใจที่เกิดขึ้นกับเด็ก บางครั้งนิทานถูกนำมาใช้ในการแก้ปัญหาพฤติกรรมเด็กที่เกิดขึ้นในห้องเรียนได้ โดยครูจะต้องพิจารณาเนื้อหาว่าเหมาะสมกับเด็ก

การประเมินผลการสอน

การประเมินผลตามแนวทางการศึกษาแบบวอลดอร์ฟ จะเป็นการประเมินรายบุคคล โดยจะเป็นการบรรยายถึงนักเรียนทั่วทุกด้านเป็นรายบุคคล ซึ่งอาจจะเป็นการเขียนหรือการพูดก็ได้ โดยจะบรรยายถึงสิ่งที่ครูจัดให้เด็ก พัฒนาการของเด็กในการทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันในห้องเรียน ประสบการณ์เฉพาะตัวของนักเรียนในขั้นตอนสำคัญๆของการพัฒนาขั้นตอนต่างๆในการเรียนรู้ของเด็ก อาจมีการบรรยายสภาพในห้องเรียน การมีส่วนร่วมของเด็กในชั้น ตลอดจนวิถีการดำเนินงานต่างๆของโรงเรียน สำหรับการบรรยายแบบข้อเขียนครูอาจจะเขียนบทกลอนสั้นที่ครูคิดสรรมาโดยคำนึงถึงเป็นพิเศษสำหรับเด็กแต่ละคน

คุณสมบัติและบทบาทของครูในการจัดการเรียนการสอน

ตามแนวคิดทางการศึกษาแบบวอลดอร์ฟ ครูมีบทบาทสำคัญมากในการจัดการศึกษาในระดับชั้นเด็กเล็ก ครูจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องของมนุษย์ปรัชญา ซึ่งเป็นรากฐานของการศึกษาแบบวอลดอร์ฟ ธรรมชาติการเรียนรู้ของเด็กอายุ 3-6 ปี จิตของเด็กจะเปรียบเสมือนอวัยวะประสาทสัมผัส เด็กจะเรียนรู้จากการเลียนแบบ ดังนั้นครูจะต้องเป็นตัวอย่างที่ดี

อย่างสม่ำเสมอ เด็กจะให้ความสนใจทั่วทั้งตัวครู ไม่ว่าในเรื่องการแต่งกาย แววดา สีหน้า อริยาบถต่างๆ การเคลื่อนไหวของครู ตลอดจนน้ำเสียงของครูที่ใช้กับเด็ก ทุกสิ่งทุกอย่างที่ครูทำ มีผลต่อเด็กทั้งในร่างกาย จิตใจ และจิตวิญญาณ สิ่งต่างๆจะเข้าไปประทับในตัวเด็กและระยะเวลาที่จะปรากฏขึ้นในอนาคต ดังนั้นในการสอน ภายในใจของครูจะต้องพยายามไม่คิดถึงปัญหาต่างๆหรือจะต้องพยายามสลัดอารมณ์เศร้าที่เกิดขึ้น เพื่อให้ครูทำงานกับเด็กด้วยความราบรื่น ครูจะมีการฝึกสมาธิ เพราะในการทำงานกับเด็ก ครูจะต้องมีระดับของสมาธิที่จะต้องรู้ตัวตลอดเวลา หน้าที่ของครูในชั้นอนุบาลคือการทำกิจกรรมต่างๆไปพร้อมกับเด็กๆในห้องเรียน เช่น การเตรียมอาหารว่าง การเล่นนิทาน กิจกรรมวงกลม และเนื่องจากเด็กเรียนรู้จากการเลียนแบบ ดังนั้น ครูจะเป็นตัวอย่างในทุกๆกิจกรรมและเด็กก็จะเข้ามาทำด้วยกัน ยกตัวอย่างเช่น ครูจะไม่ตะโกนบอกว่าถึงเวลาต้องเรียนอะไร เพียงแต่ครูจับมือเด็ก 1-2 คนแล้วจึงเดินไปที่ทำกิจกรรม ร้องเพลง เด็กคนอื่นก็จะเดินตามไป

หลังจากเสร็จสิ้นการสอนแต่ละวัน ในเวลากลางคืน ก่อนการนอนหลับ ครูจะต้องสร้างภาพของเด็กแต่ละคน ซึ่งการทำแบบนี้จะช่วยให้จิตของครูสามารถติดต่อกับจิตของเด็กได้ และยังช่วยครูในการสร้างแรงบันดาลใจในการแก้ปัญหาพฤติกรรมเด็กด้วย โดยครูจะต้องนอนหลับอย่างเพียงพอ

การทำงานกับผู้ปกครอง

ครูมีบทบาทสำคัญในการทำงานร่วมกับผู้ปกครอง เพื่อช่วยครูในการทำงานกับเด็กในชั้นเรียน ตั้งแต่ก่อนรับเด็กเข้าห้องเรียน ครูต้องการภาพของเด็กที่เข้ามาสมัครเรียนอย่างสมบูรณ์ที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ครูจะสังเกตเด็ก และถ้าเป็นไปได้ครูจะสัมภาษณ์ผู้ปกครองอย่างละเอียด เช่น เด็กเกิดอย่างไร เด็กพัฒนาอย่างไร ชอบเล่นอะไร มีปัญหาทางด้านสุขภาพหรือไม่ และความคาดหวังของผู้ปกครอง เป็นต้น เพื่อครูจะได้ข้อมูลในการตัดสินใจว่าสามารถรับเด็กได้จริงๆ และสามารถทำงานร่วมกับผู้ปกครองของเด็กเพื่อให้เด็กเติบโต และมีความสุข และขณะเดียวกัน ผู้ปกครองจะได้ประเมินครูและรูปแบบการสอน เพื่อสร้างความมั่นใจว่าเป็นโรงเรียนที่อยากจะนำลูกมาเรียน และเมื่อเด็กเข้าโรงเรียน ครูจะไปเยี่ยมครอบครัวของเด็กที่บ้าน เพื่อให้ครูได้ภาพของเด็กในสิ่งแวดล้อมของเด็กเอง ครูจะได้พบพี่น้องหรือสัตว์เลี้ยงของเด็ก และเข้าไปดูห้องของเด็ก ซึ่งจะช่วยให้ครูเข้าใจสภาพบริบทที่เด็กอาศัยอยู่ได้ดีขึ้น นอกจากการไปเยี่ยมบ้านแล้ว ครูจะมีการพบผู้ปกครองในช่วงเย็นที่ผู้ปกครองมารับเด็ก การประชุม การทำตุ๊กตาที่โรงเรียนอีกด้วย

การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ

เด็กวัย 0-7 ปี เป็นวัยที่เรียนรู้จากการเลียนแบบ ซึ่งการเลียนแบบไม่ใช่เป็นการเลียนแบบอย่างผิวเผินเพียงแต่ท่าทางหรือคำพูด แต่เป็นการเลียนแบบที่ลึกไปถึงอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด สิ่ง que เด็กเลียนแบบในช่วงนี้จะฝังลึกลงไปในตัวเด็กและจะหล่อหลอมเด็กทั้งทางกาย และจิตวิญญาณ การเรียนรู้ของเด็กเป็นการเรียนผ่านจิตใต้สำนึก สิ่งที่เด็กเรียนรู้จะส่งผลต่อ สุขภาพทางกาย กิริยาท่าทาง อารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด โดยไม่รู้ตัว และฝังแน่นไปจนโต การจัด การศึกษาเพื่อเด็กจึงต้องคัดเลือกแต่สิ่งที่ดีงามให้แก่เด็ก และปกป้องเด็กจากสิ่งที่จะทำลาย ความบริสุทธิ์ไร้เดียงสา ซึ่งเป็นความดีงามที่ติดตัวเด็กมา

ด้วยแนวคิดดังกล่าว การจัดบรรยากาศภายในห้องเรียน อาคารเรียนและบริเวณ โรงเรียนจึงเป็นองค์ประกอบสำหรับการศึกษาวลอดอร์ฟ ความมั่งคั่งของธรรมชาติจะปรากฏอยู่ ทั้งบริเวณกลางแจ้งและภายในอาคาร มีการนำภาพศิลปะ งานปฏิมากรรม กลิ่นหอมของ ธรรมชาติเข้ามาตกแต่ง ทำให้บรรยากาศของโรงเรียนสงบ อ่อนโยน

บริเวณภายในห้อง

ควรจะเป็นกันเองและสว่างไสวเพียงพอ ไม่จ้าจนเกินไปเพราะจะทำให้เกิด ความร้อน เด็กจะขาดสมาธิในการเรียน ซึ่งอาจจะใช้ผ้ามาช่วยกรองแสงให้อยู่ในระดับที่พอ เหมาะ หรือไม่เป็นห้องที่มีแดดจนเกินไป หากห้องมีลักษณะมืด ควรควรใช้ไฟที่ให้แสงสว่างเช่นเดียวกับดวงอาทิตย์ โดยเปิดไฟ หรือตั้งโคมไฟในบางจุดที่จำเป็น และหลีกเลี่ยงการใช้แสงไม่ธรรมชาติ ในเวลากลางวัน การทำกิจกรรมในห้องที่มีแสงสว่างตามธรรมชาติ ช่วยให้เด็กสามารถเรียนรู้โดยไม่ต้องอาศัยสิ่งเร้า ถ้ามีห้องเล็กที่ติดกับห้องใหญ่จะเป็นประโยชน์ในการให้เด็กบางส่วนเข้ามา เล่นในห้องนี้เพื่อเล่นในระหว่างที่เพื่อนๆทำกิจกรรมอื่นๆกันอยู่ การดูแลเด็กจะสะดวกขึ้น ถ้า ห้องน้ำอยู่ติดกับห้องเรียนโดยตรง สีส้มบนผนังห้องเรียนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งที่จะ ช่วยให้ห้องดูน่าอยู่ การทาสีอ่อนจะสร้างบรรยากาศที่น่ารื่นรมย์ โดยไม่ต้องอาศัยลวดลายจาก กระดาษกุ่มผนัง ซึ่งเมื่อติดไว้นาน จะเป็นภาพที่น่าเบื่อหน่ายสำหรับจินตนาการที่มีชีวิตชีวา ใน ห้องเรียนอนุบาลจะใช้สีชมพู สีชมพูอาจให้ความรู้สึกก้าวร้าวหรืออ่อนหวาน ซีดเซียวหรือบอบบาง แบบดอกไม้ก็ได้ การที่เด็กได้มานั่งอยู่ในห้องเช่นนี้ ทำให้เด็กได้นึกถึงความสดชื่นยามอยู่ใต้ต้นไม้ ที่บ้านสะพร่ง การแต่งสีห้องด้วยสีที่ดูขาดหลายสี จะสร้างบรรยากาศที่ตื่นเต้นเร้าใจจนเกินไป สำหรับเด็ก ส่วนสีเทาหรือสีน้ำตาล จะทำให้เด็กรู้สึกซึมเซา สีอ่อนๆของผนังภายในห้อง สามารถ เสริมด้วยการหาช่องเก็บของ ประตู หน้าต่าง ด้วยสีเดียวกัน เพดานอาจจะใช้เป็นสีขาวหรือสีชมพู ที่จางกว่าสีของผนัง เพื่อสีอ่อนจะได้อยู่ระดับบน และสีเข้มอยู่ระดับล่าง เพอร์เนเจอร์ไม่มีสีธรรมชาติ จะสามารถนำมาเข้ากับห้องแบบนี้ได้

บริเวณกลางแจ้ง

สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ส่วน ส่วนหนึ่งเป็นสนามเด็กเล่นอยู่ติดกับตัวอาคาร โดยจัดให้ใช้ได้ในสภาพภูมิอากาศที่หลากหลาย พื้นผิวควรจะแข็งเพื่อให้แห้งเร็ว เมื่อฝนตก อีกทั้งควรตั้งอยู่ทางด้านที่แดดส่องถึง คือทิศตะวันออกและทิศใต้ เพื่อให้เด็ก ๆ รับแสงแดดในยามเช้า ป่อทรายควรตั้งอยู่ในบริเวณนี้และถ้าเป็นไปได้ควรอยู่ในที่อับลม ไม้เลื้อยบนกำแพง ต้นไม้และแปลงดอกไม้ จะช่วยให้บริเวณนี้เป็นสถานที่ที่น่าสบายสำหรับเด็ก ๆ บริเวณกลางแจ้งส่วนที่สอง ควรอยู่ห่างจากตัวอาคาร ให้เป็นที่เล่นเพิ่มเติมและออกกำลังกายในบางครั้งที่อากาศดี พื้นที่ส่วนนี้ควรนำมาจัดเพื่อให้เป็นอาณาจักรสำหรับเด็ก ควรทำทางเอาไว้ให้มีทั้งทางสำหรับรถเข็น กว้าง 3 หรือ 4 ฟุต และทางสำหรับเดินกว้างเพียง 1 ฟุต ออกแบบทางเดินเหล่านี้ให้โค้งไปม่านำเดิน และผ่านจุดที่น่าสนใจ เช่น มีต้นไม้ใหญ่ซึ่งมีม้านั่งล้อมรอบ เนินเขา หรือบ้านเด็กเล่น ถ้ามีเส้นทางมากกว่าหนึ่งสายผ่านจุดเหล่านี้ในบางจุดหรือถ้าทางแยกแบ่งออกเป็น 2 สายแล้วมาบรรจบกันอีกครั้งในภายหลัง จะเปิดโอกาสให้เด็กคิดหาวิธีเล่นได้มากมาย การจัดสนามแบบนี้จะช่วยให้เด็กได้ออกกำลังกายและฝึกฝนทักษะได้มากกว่าสนามเด็กเล่นโล่ง เนินเขาเป็นจุดเสริมที่มีคุณค่ามากในสนามเด็กเล่นถึงแม้จะสูงเพียง 2-3 ฟุตก็ยิ่งดี การที่เด็กได้วิ่งขึ้นและลงที่เนินเขา เด็กจะใช้กล้ามเนื้อหลาย ๆ ส่วนอย่างเป็นอิสระและเป็นธรรมชาติ เด็กสามารถปีนขึ้นและนั่งเลื่อนลงมาหรือวิ่งลงมาอีกข้างก็ได้ ส่วนหนึ่งของพื้นที่กลางแจ้งเป็นที่ตั้งของชิงช้า และไม้สั่น อีกส่วนหนึ่ง จัดเอาไว้ให้เด็กได้ขุดดินเล่นได้เต็มที่กว่ाप่อทรายที่จัดไว้ บริเวณสวนอาจจะออกแบบให้ปลูกต้นไม้เป็นพุ่มให้ขึ้นเบียดเสียดกัน เพื่อให้เด็กได้เล่นเป็นบ้านมุดเข้ามุดออก นอกจากนี้ยังปลูกพุ่มไม้ไว้ให้เด็ก ๆ วิ่งเล่นรอบ ๆ หรือแอบซ่อนอยู่ข้างหลัง พื้นที่อีกมุมควรจัดไว้เป็นสวนส่วนตัวสำหรับเด็กแต่ละคนขนาดไม่เกิน 3 x 4 ฟุต เพื่อให้เด็กปลูกดอกไม้และพืชผักสวนครัว

อุปกรณ์ภายในห้องเรียน

ควรมีอ่างล้างมือขนาดใหญ่ ยาว 28 นิ้ว กว้าง 17 นิ้ว ลึก 7 นิ้ว พอที่จะสามารถจุ่มกระดาดาวาดเขียน ขนาด 18 x 15 นิ้ว ลงไปได้ทั้งแผ่นโดยไม่ต้องพับ อ่างควรอยู่ในระดับต่ำ ขอบอ่างควรอยู่สูงกว่าพื้น 25 นิ้ว พอที่เด็ก ๆ จะเอื้อมมือถึงระดับน้ำได้ง่ายเมื่อต้องการล้างมือ ลอยเรือลำเล็กๆ หรือแช่กระดาดาวาดเขียนก่อนระบายสีน้ำ ควรมีช่องเก็บของส่วนตัวของเด็กแต่ละคน คนละช่อง ตู้ขนาดใหญ่จำเป็นต้องมีสำหรับเก็บวัสดุที่ครูต้องใช้ ตลอดจนชั้นวางของอื่นเอาไว้สำหรับวางอุปกรณ์ต่างๆ และของเล่น นอกจากนั้นอาจจะมีมุมตุ๊กตา มุมงานช่าง พร้อมเครื่องมือ และอีกมุมหนึ่งตั้งโต๊ะสำหรับทำกิจกรรมต่างๆ โต๊ะยาวประมาณ 42 นิ้ว กว้าง 21 นิ้ว สูง 21 นิ้วควรเคลื่อนย้ายได้ อาจใช้เป็นโต๊ะตัวเดียวหรือจะนำโต๊ะมาต่อกันเป็นโต๊ะใหญ่สำหรับกิจกรรมกลุ่ม โต๊ะควรทำด้วยโครงไม้หนักเบา เพื่อให้เด็ก ๆ ใช้ผ้าสีต่าง ๆ มาคลุมเป็นบ้านเล่น หรืออาจจะมีเปียในตั้งไว้ใกล้บริเวณที่ว่างกลางห้อง

การจำแนกระหว่างคุณค่าทางการศึกษากับคำสั่งที่แฝงอยู่ในของเล่นนับเป็นสิ่งที่สำคัญทีเดียว ของเล่นที่ทำอย่างประณีต มีรายละเอียดครบหมดทุกอย่าง ย่อมมีคำสั่งที่แน่นอน บางประการกำกับไว้ เช่น ตุ๊กตาที่วาดหน้าอย่างประณีตพิถีพิถัน ซึ่งสิ่งที่มีรายละเอียดเหล่านี้ เป็นเหมือนคำสั่งที่บอกให้เด็กสังเกตและจดจำนิยามตา จมูก และรอยยิ้มเอาไว้ โดยแทบจะไม่เหลือให้เด็กจินตนาการเอาเองเลย ระหว่างการเล่น บางครั้งตุ๊กตาร้องไห้ แต่ตุ๊กตาก็ยังคงมีสีหน้าและรอยยิ้มแบบเดิม สีหน้าที่ตายตัวเช่นนี้ ย่อมไม่อาจจะยืดหยุ่นไปตามการเปลี่ยนแปลงของอารมณ์ในระหว่างเล่นได้ ของเล่นที่มีความสมบูรณ์น้อยแต่จะชี้ช่องทางในการเล่นได้มาก ของเล่นช่วยจำลองประสบการณ์จากชีวิตจริงที่เกิดขึ้น ของเล่นที่ทำเป็นภาพการ์ตูนรูปคนหรือสัตว์ อันสะท้อนถึงอารมณ์ขันของผู้ใหญ่ทั่ว ๆ ไปนั้นอาจสร้างความสับสนให้แก่เด็กในวัยก่อนเรียนได้ ภาพการ์ตูนล้อเลียนอาจชักนำเด็กไปสู่การวิพากษ์วิจารณ์ก่อนวัยอันควร การใช้ทำที่วิพากษ์วิจารณ์ย่อมรวมถึงการแยกตัวออกไปยึดทัศนคติของผู้ใหญ่ ทั้งที่ความจริงแล้วการเล่นแบบอย่างมีความรู้สึกร่วมต่างหาก ที่เด็กแสวงหาเพื่อถอดแบบจากบุคคลอื่น

สีน้ำ สำหรับระบายสีควรเลือกอย่างพิถีพิถันเป็นพิเศษ เนื่องจากเด็กจะพัฒนาความอ่อนไหวต่อศิลปะมากขึ้นโดยผ่านสีเหล่านั้น ฟังหลีกเลี่ยงสีที่ดูฉูดฉาด พู่กันก็ควรดูดซับสีได้มากพอที่จะระบายกระดาษได้แถบหนึ่ง พู่กันที่ใช้ควรเป็นชนิดแบน มีความกว้าง $\frac{3}{4}$ นิ้ว ขนยาว $\frac{3}{4}$ นิ้ว ส่วนกระดาษต้องเป็นกระดาษวาดเขียนสีขาว ขนาด 18 x 15 นิ้ว

สีเทียน พร้อมกระดาษวาดเขียน

ซึ่งมีผสมสีอาจใช้ในการงานปั้นได้เช่นกัน ซึ่งวัสดุประเภทนี้จะมีคุณสมบัติพิเศษคือ สามารถปั้นได้ง่ายกว่า และยึดได้ดีกว่าดินเหนียว แต่หาได้ยากกว่า

อุปกรณ์กลางแจ้ง

อุปกรณ์ชิ้นสำคัญสำหรับการเล่นกลางแจ้งคือบ่อทราย ที่บรรจุทรายจนพูนเหนือระดับดินเพียงเล็กน้อย มีม้านั่งยาวตัวเตี้ยล้อมอยู่โดยรอบ ถ้าบ่อทรายใด น้ำสามารถผ่านทรายลงสู่พื้นได้อย่างรวดเร็ว ก็ไม่จำเป็นจะต้องใช้กระดานหรือผ้าใบปิด แต่สำหรับที่ที่น้ำซึมผ่านได้ไม่ดี อาจจะจัดหาทางระบายน้ำเพิ่มเติม ควรให้บ่อทรายโดนแสงแดด เพื่อไม่ให้มีกลิ่นอับ

สิ่งที่ให้ความเพลิดเพลินแก่เด็กๆ เป็นพิเศษคือ บ้านเด็กเล่น สำหรับวัยอนุบาลแล้วจะเป็นการดีกว่า หากบ้านนั้นไม่ปราณีตหรือเสร็จสมบูรณ์จนเกินไป เด็กเองชอบเล่นสร้างบ้านอยู่แล้ว เพียงแต่เขารู้สึกว่าการสร้างให้มันคงแข็งแรงเป็นเรื่องยาก ดังนั้นจึงอาจจะเป็นการดี ถ้าเราจัดเตรียมโครงไม้และหลังคาไว้ แล้วปล่อยให้เด็กๆ ทำส่วนที่เหลือกันต่อเอง ซึ่งแต่ละครั้งก็จะได้แบบใหม่ไม่เหมือนเดิม สิ่งไม่มีฝาปิดสำหรับใส่อุปกรณ์กลางแจ้ง เราอาจจะใช้เป็น

โครงไม้ที่แข็งแรงให้เด็กสามารถนำไปสร้างของเล่นได้อีกด้วย เด็กๆจะชอบฝึกการทรงตัว เป็นต้นว่าเดินบนกระดานที่วางพาดลงไม้ยึดอย่างแน่นหนา หรือเดินบนทางยกสูงจากพื้นดินประมาณ 1 ฟุต รวมทั้งเดินบนขอนไม้ที่วางอยู่ตามพื้น ซึ่งอาจจะเหมาะกับจุดประสงค์แบบนี้ เพราะมีความหลากหลายของรูปร่างตามธรรมชาติ

สำหรับอุปกรณ์อื่นๆ ได้แก่ รถเข็น เอาไว้ให้เด็กลากหรือเดินไปตามทางเดิน หรือจะขึ้นไปนั่งก็ได้ เวลาไม่ใช้ ก็จะเอารถพวกนี้เก็บในโรงเก็บติดสนาม นอกจากนั้นยังมีชิงช้าไม้สั่น ราวสำหรับห้อยโหน และตาข่ายป็นปาย การโรยทรายไว้ได้อุปกรณ์เหล่านี้จะช่วยทำให้พื้นนุ่ม รับแรงกระแทกได้ดี อุปกรณ์ก่อสร้างเป็นสิ่งที่เด็กๆชื่นชอบ ไม่ว่าจะเป็นกระดาน นั่งร้าน บันได อีฐ พลั่ว ถังสำหรับขุดตักดิน เครื่องมือทำสวน รวมทั้งสังไม้แปลาสักสองใบ ไซ และขัดด้วยกระดาษทรายจนเรียบ ของเหล่านี้ไม่จำเป็นต้องหาซื้อตามร้าน เพราะสามารถทำขึ้นเองได้ที่โรงเรียนได้ โดยมีมือผู้ปกครอง ทั้งยังสามารถสอดใส่จินตนาการเข้าไปได้อีกด้วย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดทางการศึกษาทางการศึกษาแบบมอนเตสซอรี และวอลดอร์ฟ

แนวคิดทางการศึกษาทางการศึกษาแบบมอนเตสซอรี

Beaton (1991) ได้ศึกษาลักษณะที่สำคัญและความเป็นเอกลักษณ์ของรูปแบบการสอนแบบมอนเตสซอรีร่วมสมัย สำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี จากการเก็บรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นของกลุ่มบุคคลต่างๆ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการศึกษาแบบมอนเตสซอรี ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการศึกษาปฐมวัย และครูมอนเตสซอรี โดยใช้เทคนิคแบบเดลฟาย จากการเก็บข้อมูลครั้งที่ 1 ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามลักษณะหลักสูตรมอนเตสซอรีให้บุคคลทั้ง 3 กลุ่ม มีการจัดอันดับจาก ไม่สำคัญจนถึงสำคัญมาก ไม่ใช่ความเป็นเอกลักษณ์จนถึงความเป็นเอกลักษณ์ ครั้งที่ 2 มีการปรับแบบสอบถามใหม่ เพื่อเป็นการสะท้อนการตอบคำถามจากครั้งที่ 1 ส่วนครั้งที่ 3 ใช้ Story Tech เป็นเทคนิคที่พัฒนาจากมหาวิทยาลัยมิชิแกน ข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลครั้งที่ 2 พบหัวข้อที่สอดคล้องกันในด้านความสำคัญ 37 หัวข้อ และด้านความเป็นเอกลักษณ์ 16 หัวข้อ และจากการวิเคราะห์พบว่า ผู้เชี่ยวชาญการสอนแบบมอนเตสซอรีและครูมอนเตสซอรี จะมีความสอดคล้องกันในการตอบ และจากการเก็บข้อมูลครั้งที่ 3 เกี่ยวกับหลักสูตรมอนเตสซอรีในอนาคตพบว่า ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนมอนเตสซอรี ให้ความสำคัญกับผลของการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร

ครูมอนเตสซอรีให้ความสนใจเกี่ยวกับผลของการสอนตามหลักสูตรมอนเตสซอรี ส่วนผู้เชี่ยวชาญทางด้านการศึกษาปฐมวัย จะให้ความสำคัญในด้านการปรับหลักสูตรมอนเตสซอรีให้สอดคล้องกับการปฏิบัติให้เหมาะสมตามพัฒนาการของเด็ก (DAP)

Chaney (1991) ได้ทำการศึกษาความเชื่อและการสอนของครูที่จัดการศึกษาปฐมวัย โดยใช้การสอนแบบมอนเตสซอรีและไฮสโคป โดยศึกษาใน 4 ด้าน (1) การวิเคราะห์เปรียบเทียบการสอน 2 แบบ ในด้านประวัติ และปรัชญา (2) การประเมินการสอนทั้ง 2 แบบตามมาตรฐานของสมาคมการศึกษาปฐมวัยแห่งชาติ (NAEYC) (3) การตรวจสอบความเข้าใจของครูที่ใช้การสอนทั้ง 2 แบบ และประเมินระดับความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญา (4) การประเมินความสอดคล้องระหว่างความเข้าใจและการใช้รูปแบบการสอน จากผลการวิจัยพบว่าครูไม่ได้รับความรู้เกี่ยวกับปรัชญาซึ่งเป็นพื้นฐานในด้านการสอนเพียงพอ ทำให้ไม่สามารถหล่อหลอมให้เข้าไปในความเชื่อส่วนบุคคลของครู นอกจากนี้พบว่า ครูขาดการฝึกอบรมความเข้าใจที่เพียงพอ การขาดวุฒิภาวะ การขาดความสอดคล้องระหว่างค่านิยมส่วนตัวและปรัชญาของรูปแบบการสอน การวิจัยนี้ได้ชี้ให้เห็นว่า ความสำคัญของวิธีที่เหมาะสมในการให้การศึกษาครู โดยผู้ให้การศึกษาต้องทราบเป้าหมายและค่านิยมของตนเอง เพื่อเลือกรูปแบบการสอนที่เหมาะสมกับลักษณะของครูแต่ละคน

Cheng (1993) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบผลของการจัดโปรแกรมมอนเตสซอรีและโปรแกรมหน่วยการสอนสำหรับเด็กในได้วัน จากการศึกษาพบว่า เด็กที่เรียนจากทั้งสองโปรแกรมไม่มีความแตกต่างในด้านสติปัญญา การพัฒนาทางพุทธิพิสัย และการพัฒนาการปรับตัว แต่พบว่า โปรแกรมทั้งสองจะมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในเรื่องความสนใจต่อการทำงาน และพัฒนาการทางสังคม เด็กในโปรแกรมหน่วยการสอนจะมีพัฒนาการทางสังคม ในด้านการแสดงความรู้สึกหรือทัศนคติมากกว่า ขณะที่เด็กในโปรแกรมมอนเตสซอรีจะมีพัฒนาการทางสังคมในด้านการเลียนแบบ เด็กในโปรแกรมหน่วยการสอน จะมีการพัฒนาความสนใจต่อการทำกิจกรรมศูนย์การเรียนรู้ ในลักษณะเป็นรายบุคคล หรือเป็นกลุ่มเล็กๆ มากกว่าเด็กในโปรแกรมมอนเตสซอรี ขณะที่เด็กในโปรแกรมมอนเตสซอรีจะพัฒนาความสนใจต่อการทำกิจกรรมชุดอุปกรณ์มอนเตสซอรี ในลักษณะที่เป็นกลุ่มใหญ่

Kendell (1992) ได้ทำการศึกษาพัฒนาการในการปกครองตนเองของเด็ก โดยการพิจารณาจากรูปแบบการสอนมอนเตสซอรี ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้การสังเกตและการวิเคราะห์เปรียบเทียบเพื่อตรวจสอบประสบการณ์ห้องเรียนที่แท้จริงของเด็กที่เรียนโดยใช้การสอนแบบมอนเตสซอรี และเด็กที่เรียนโดยใช้การสอนแบบดั้งเดิม ผลการวิจัยพบว่า เด็กทั้ง 2 กลุ่ม มีพฤติกรรมในการปกครองตนเองในด้านความมีอิสระ การริเริ่ม แต่ลักษณะของ

การปกครองตนเองของเด็กทั้ง 2 กลุ่ม มีความแตกต่างกัน เด็กที่เรียนโดยใช้การสอน แบบมอนเตสซอรี สามารถปกครองตนเองได้ดีกว่าเด็กที่เรียนโดยใช้การสอนแบบดั้งเดิม

แนวคิดทางการศึกษาแบบวอลดอร์ฟ

Armon (1997) ได้ศึกษาบทบาทของครูในด้านการให้จริยศึกษาแก่เด็ก โดยการศึกษา การดูแลในห้องเรียนวอลดอร์ฟ ซึ่งจะพบลักษณะของรูปแบบการดูแลเด็ก 4 ลักษณะ ได้แก่ การเลียนแบบ การปฏิบัติ คำพูด และการยืนยัน จากการศึกษาพบว่า (1) คำจำกัดความเกี่ยวกับจริยศึกษาของครู ประกอบด้วย ความรับผิดชอบ การดูแล และการสร้างความสัมพันธ์ (2) ครูถ่ายทอดจริยศึกษาเหล่านี้ โดยผ่านกระบวนการใช้ชีวิตในห้องเรียน (3) มีความแตกต่างของวิธีที่ครูถ่ายทอดจริยศึกษา ทั้งการถ่ายทอดโดยตรง และการถ่ายทอดทางอ้อม (4) หลักสูตร มีความเป็นพลวัตระหว่างตัวครู และเป้าหมายทางจริยธรรม ที่เป็นแนวทางในจัดสิ่งต่าง ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของเด็ก ช่องว่างระหว่างความตั้งใจของครู และการกระทำ ในฐานะผู้ถ่ายทอดจริยศึกษายังคงมีอยู่ เนื่องจาก การขาดความต่อเนื่อง การขาดการรับรู้ อุปสรรคสำคัญของความพยายามในการดูแลเด็กของครู ได้แก่ บุคลิกภาพของครู การสอน การทำงาน และสังคม

Carroll (1992) ได้ศึกษาธรรมชาติของครูวอลดอร์ฟจากการศึกษามนุษยปรัชญา จากการศึกษาพบว่า ครูวอลดอร์ฟมีความแตกต่างในด้านคุณภาพแตกต่างจากครูเอกชนอื่น ซึ่งได้นำหลักสูตรและวิธีการสอนตามแนวคิดแบบวอลดอร์ฟ มาใช้เพื่อผลประโยชน์ และพบความแตกต่างที่สำคัญ ว่าครูเอกชนที่นำแนวคิดและการสอนแบบวอลดอร์ฟไปใช้จะให้ความยอมรับในหลักมนุษยปรัชญาน้อยมาก

Eston (1995) ได้ศึกษามุมมองและการจัดการศึกษาของการศึกษาแบบวอลดอร์ฟ ในฐานะโรงเรียนที่ให้การศึกษาเด็กโดยองค์รวม โดยใช้การบูรณาการทางการทำงานทางศิลปะ และวิชาการ จากการศึกษา ในส่วนแรก ด้านองค์ความรู้ ทำให้ได้พบมิติที่สำคัญของการจัดการศึกษาแบบวอลดอร์ฟ ได้แก่ (1) มิติของมนุษย์ 3 ด้าน (2) ทฤษฎีการพัฒนามนุษย์ 3 ชั้น (3) การพัฒนาการตนเอง (4) หลักสูตรที่บูรณาการศิลปะกับทุกวิชา (5) การสอนอย่างเป็นศิลปะ (6) การบูรณาการระหว่างการสอนและการบริหาร (7) โรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ สำหรับ นักเรียน ครู และผู้ปกครอง และ(8) ชุมชนวอลดอร์ฟที่ใหญ่ขึ้น ในด้านการจัดการศึกษาแบบวอลดอร์ฟ โดยการสร้างเครือข่ายของการสนับสนุน และการสื่อสารระหว่างโรงเรียน ในส่วนที่ 2 ได้มีการอภิปรายการจัดการศึกษาแบบวอลดอร์ฟ จากการศึกษาของครู นักเรียน ผู้ปกครอง และจากการสังเกตอย่างมีส่วนร่วมของนักวิจัย เป็นการศึกษาเพื่อตรวจสอบเกี่ยวกับมุมมองของคนแต่

ละกลุ่มเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา และขอบเขตการรับรู้ความประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งจากการศึกษาพบ ความสอดคล้องเกี่ยวกับมุมมองของกลุ่มคนแต่ละกลุ่ม เกี่ยวกับความสำเร็จในการจัดการศึกษาตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ในประเด็นสำคัญๆ อื่นที่ได้ทำการศึกษา ได้แก่ ความสามารถในการดำเนินงานของโรงเรียน การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และความหลากหลายทางวัฒนธรรม เป็นต้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย